

Dl. Ramaseter Róbert
I. Disztér 2. Il. 8. Budapest

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

X. évfolyam ♦ 219. szám
1929 Szeptember 2. Csütörtök
* 5689 év Elul 21 *

Kolozsváron hirdetések a

Rudolf Mosse S. A.
Str. Bog. Maria No. 33. Tel. 4-13
és a

LLOYD EXPRESS
Str. Gela No. 20. Telefon 14-55
hirdetést irodák vesznek fel

A mi utunk

írta: **Dr. CHAIM WEIZMANN,**
Cionista Világszervezet elnöke

Amikor a zsidók megteremtették a palesztinai zsidó otthon alapját, egyidejűleg megnyitották az országot és annak természetét az ország minden lakójának előnyére. Az araboké is, mint a zsidóké. A zsidók kezdettől fogva azon igyekeztek, hogy lehetőleg a szomszédi jóviszonyt teremtsék meg maguk és az arab lakosság között. Szóval és tetteik dokumentálták az arabokkal szemben a barátságos megengedést iránt való őszinte kívánságukat. A borzalmas kegyetlenségek ellenére, amelynek áldozatai az utóbbi hetekben főleg zsidók voltak, a cionista világszervezet nem hajlandó az arabok nagy közösségét azonosítani azokkal az agitátorokkal és gonosztevőkkel, akik felkorbácsolják a szenvedélyeket.

Mi történjen a jövőben? Amidőn az angol kormány publikálta a vizsgálóbizottság kinevezését, egyúttal kijelentette, hogy a brit kormánya a bizottság jelentése után komoly megfontolás tárgyává fogja tenni, hogy Palesztina jövő politikáját, a mandátum határozatainak további fenntartása mellett milyen irányelvek szerint kívánja vezetni. Egy ponton azonban nincsen semmi kétség. A kormány minden habozás nélkül ismételten és kibangsúlyozottan aláírta azokat a kötelezettségeket, amelyeket Nagybritánia magára vállalt a zsidó otthonnak Palesztinában való felépítése tekintetében, úgy, ahogy az a mandátumban és a Balfour-deklarációban körül van írva. Azok a nyilatkozatok, amelyek az angol miniszterelnök és a külügyminiszter Genfben tettek, semmi kétséget nem hagynak az iránt, hogy az angol kormány nemcsak a rend helyreállítására határozta el magát, hanem arra is, hogy mandátárius kötelezettségét hűségesen teljesíteni fogja.

A brit kormány és az arabok

Jóllehet a cionista világszervezet a legújabb események mélyen megvárakozott és lesújtott, mindazonáltal meg van róla győződve, hogy a brit kormány mindazokat az ígéreteket, amelyeket a háború során tett és amelyeket most olyan nagy hűségűvel megújított, teljesíteni is fog. Mindazonáltal szükséges, hogy az arabokkal, akik közül számosan ezen a ponton még illúziókban élnek, világosan megértetni, hogy ezek a kötelezettségek nagyon komolyak és hogy ezekből tények lesznek. Semmiféle veszélyeztetési inkább a zsidók és arabok közötti baráti kapcsolatok fejlődését — amiket a cionista világszervezet mindig a legkomolyabban előmozdított — mint az, ha az araboknál, vagy vezetőiknél az a vélemény érvényesülne, hogy az angol kormányt erőszakkal, vagy fenyegetésekkel az egyszer már megkezdett politikai kurzustól le lehet téríteni. Az arabok legalábbis annyira értik a világos és határozott rendelkezéseket, mint minden más ember. Az angolok mint a zsidók, valamint az arabok érdeke, hogy Palesztina lakossága egy és mindenkorra megértse, hogy az angol kormány — mint ahogy azt elvileg határozta meg — kötelelt a zsidó elvileg határozta meg — kötelelt a zsidó megteremtésére, amelyek megkönnyítik egy zsidó otthon felépítését.

Semmi áldásosabb befolyást nem gyakorolna a zsidó otthon ujjáépítésére, mint ha haladéktalanul intézkedések történnének egy nagyarányú zsidó bevándorlás megindítására. A zsidók szilárdul el vannak határozva arra, hogy a palesztinai

munkát folytatják és pedig sokkal nagyobb energiával és nagyobb arányokban mint eddig. Másfelől azonban semmi nincs olyan távol tőlük, minthogy az arabok jogait, vagy érdekeit sértsek. Az utóbbi zavargások során olyan tartózkodást tanúsítottak, amelyek általános csodálkozást keltenek. Magatartásuk ma sem háborús, vagy agresszív. Most épü, mint valaha meg vannak győződve róla, hogy az arab problémát nem lesz nehéz megoldani, ha az araboknak végül kinyílik a szemük és látják, hogy az új rezsim nem dönthető meg erőszak alkalmazásával.

Arabok és a zsidó település

A jaffai zavargások után '921-ben a ti. zenkeltek cionista kongresszus egyha-

gulg a következő határozati javaslatot fogadta el: „Palesztina arab lakossága elonséges magatartása — amit felelőtlen elemek lázítására kell visszavezetni — nem gátol meg bennünket abban az elhatározásban, hogy felépítsük a zsidó otthon és nem tudja legyöngíteni azt az eltökélt szándékunkat, hogy az arab lakossággal egyetértésben és kölcsönös megbecsülésben akarunk élni. Vele együtt akarjuk közös otthonunkat virágzó közösséggé fejleszteni, amelynek felépítése a lakosság minden részének zavartalan nemzeti fejlődését biztosítsa”. A zsidó otthon ujjáépítése semmi olyant nem hoz magával, ami okot adna az arabok számára a legkisebb féltékenykedésre is. Ha a politikai kalandorok kis csoportját, akiknek minden inkább megfelel, mint egy békés Palesztina, semlegesítünk, ami egyébként könnyen meg is történhetik, akkor rövidesen bekövetkezhetne Palesztinában a legnagyobb mértékű fejlődés korszaka, amelynek gyümölcsét az arabok is teljes mér-

lékben élvezhetnék. Palesztinának a zsidókra nem kevésbé van szüksége, mint a zsidóknak Palesztinára. És eljön az idő, amikor az arabok fel fogják ismerni, hogy harccal semmit sem érnek el, ellenben egy megértő együttműködés a két faj között, tartós előnyöket hozhat.

A Szentfal

Nem szeretném cikkemet lezárni anélkül, hogy néhány szót ne mondjak a Szentfalról, amelynek az utóbbi zavargások körül nagy szerepe volt. Helytelen felfogás azt hinni, hogy a zavargások igaz oka abban a viszálykodásban rejlik, amelyet a Szentfal körüli zsidó jogok robbantottak ki. Ez a vita csak arra adhat okot a lázítóknak, hogy a mohamedán fanatizmus saját politikai céljai eszközeként használják fel. Mégis szükséges, hogy ez az ügy tisztázódjék és jó jelnek kell tekinteni Sir John Chancellor abbéli ígérését, amely szerint az angol kormány gyors és végleges megoldást kíván a Szentfal ügyében.

Frankfurtban két hatalmas bankot rohantak meg a betevők

A rendőrség a rémhírtérjesztők ellen

Frankfurt, szept. 15. Frankfurt lakossága között tegnap az a hír terjedt el, hogy a „Frankfurter Sparkassa”, egy 1822 óta működő pénzügyi intézmény zavarokkal küzd, mert érdekelve volt a Frankfurter Allgemeine Versicherungs A.G. vagyonában, amely — mint az Uj Kelet is közölte — tönkrement. Tegnap délelőtt a betevők ezrei rohantak meg az intézet pénztári épületét ugyanarra, hogy a Neue Mainzerstrassén örökön át megakadályozzák a forgalmat. Az igazgatóság háába adott ki a sajtó útján és falragaszokon egy nyilatkozatot, amely szerint az Allgemeine Versicherungs A.-G. veszteségeiben nem részes, a betevők a következő napon is megostromolták a pénztár épü-

letét. A tömeghez ekkor az igazgatóság tagjai beszédet intéztek. Megnyugtatták őket abban a tekintetben, hogy nemesek nem vesztik el pénzüket, hanem miután megkapja a törvényes kamatot. A megnyugtató kijelentéseknek azonban nem volt foganatjuk, a betevők erőlyesen követelték, hogy az intézet ne csak ezen az egy helyen adja ki a pénzt, hanem állítson fel fiókpenztárakat és elgítse ki a betevőket.

Érdekes, hogy egy hirtelen keletkezett zápor senki tudta elzavarni a pénzüket féltő embereket. Másnap nap alatt az intézet pénztára 15 millió márkát fizetett vissza. Érdekes, hogy ez a páni félelem átragult egy másik bank betevőire is. Ez a

bank a „Nassauer Landesbank”, ahol hasonló jelenetek játszódtak le. Az emberek megrohanták a bank pénztárát és mint-hogy a bank nem volt felkészülve ilyen nagy kihívásokra, nem tehető minden betevő kívánságának eleget. Ez még fokozta a pánikot. Másnap azonban a bank beszerzett annyi pénzt, hogy a betevőket ki tudta elégíteni. Ebben az esetben nagy hasznára volt a banknak az a plakát, amelyben a Reichsbank vállalta a Nassauer Landesbank összes adósságainak rendezését. Közben megmozdult a rendőrség is, amely szintén plakátokon adta tudtára, hogy minden rémhírtérjesztést a leg súlyosabban meg fognak büntetni.

Anglia és a dominionok között még tárgyalások folynak a tengeri leszerelés ügyében

Katonai pompával fogják fogadni MacDonaldot Washingtonban. A hajógyárak vezetőit haligatta ki a szenátusi vizsgálóbizottság a Schaerer-botrány ügyében

London, szept. 25. Washingtoni jelentés szerint MacDonalddal miniszterelnök amerikai látogatásának programja nagyjában a következő: a newyorki ünnepélyes fogadtatás után a miniszterelnök Stimson államtitkár kíséretében október negyedikén délelőtt tizenegy órakor a pennsylvaniai pályaudvarra vonatra ül a delután öt órakor Washingtonba érkezik, ahol a kormány tagjai és az admirális vezetésű admirálisai fogadják. A pályaudvar előtt katonai dísz-századok tisztelegnek az érkező MacDonalddal, aki innen kíséretével az angol nagykövetségre hajtat, ahová a program szerint félhálkor érkezik meg. Hat órakor MacDonalddal leánya kíséretében, valamint a washingtoni angol nagykövét és felesége társaságában látogatást tesz a Fehér Házban Hoover elnökénél, hét órakor pedig a nagykövetségen a sajtó képviselőit fogadja. Ötödikén délután kezdve MacDonalddal week-ende vendége Hoovernek és feleségének, akik hét-

tő délelben a Fehér Házban ebédet adnak az angol miniszterelnök tiszteletére. Kedden délelben az angol nagykövetségen lesz ebéd. Szerdán MacDonalddal újra fogadja az amerikai lapok munkatársait, majd megkoszorozza az ismeretlen katonai sírját. Szerdán este Stimson államtitkár ad vacsorát és csütörtökön reggel kilenc óra harmadik perckor MacDonalddal elutazik Philadelfiába.

London, szept. 25. A Daily Telegraph szerint Anglia és a dominionok közötti közötti iratváltás folyik a tengeri leszerelés kérdéseit illetően. A lap beavatott helyről azt a hírt közli, hogy MacDonalddal közvetlen elutazása előtt még megbeszélést folytat Dawes amerikai nagykövettel a tengeri leszerelés kérdéséről. Angol tengerészeti körökben általános a vélemény, hogy az olasz-francia

ellentétet a konferencia összehívása előtt nehéz lesz kiküszöbölni.

Washington, szept. 25. A Shearer-botrány ügyében felvonultak a szenátusi vizsgálóbizottság előtt a hajógyárak vezetői, akik tanukénti kihallgatásuk alkalmával azt vallották, hogy Shearer azzal a mesével szédítette meg őket, hogy tizencsator angol okiratok birtokába jutott, amelyek rávilágítanak Anglia tengerészeti sötét üzemére. Shearer ettől eltérően újságcikkében és röpiratokban éles hangot használt és az admirális vezetés és a tengerészeti minisztériumot Anglia báb-jainak bélyegezte és az hangoztatta, hogy az európai szigetország világhármalmi terveit megnyomorítják Amerika tengerészeti fejlődését. A vállalat vezetői beismerték, hogy azért alkalmazták Shearert, hogy részükre a genfi leszerelési tanácskozásról bizalmas anyagot szolgáltatson, de Shearer ennek a kötelezettségének nem felelt meg. A vizsgálat tovább folyik.

Woldemaras ur

oklével az asztalra csapott és így kiáltott fel: „Elég volt!” És ettől az „elég volt”-tól nem annyira ellenségei ijedtek meg, mint inkább barátai, akik éveken át abból éltek, abból gazdálkodtak, abból élőködtek, hogy Augustinas Woldemaras, Litvánia diktátora, a visszafelé hűségese palástolója, a barátjuk.

„Megrendült egészségem állapota okozta végleges visszalépésemet a politikától” — szövege az ukáz, amely itt fellélegzést vont maga után, másutt azonban rettegést a jövőtől. Lehet, hogy Woldemaras maga is érezte: öntve van már a golyó, amely az ő fejének, testének szól és csak gyors visszalépés térítheti el a gyilkost szándékától. Lehet, hogy félt a diktátor trónon gárdistái által védve nem annyira az ellenség tőrétől, mint inkább saját lelkismeretének mérgétől félt és attól, hogy a legyilkolt politikai ellenfelek még az ítélet napja előtt felkelhessenek sárjukból és számadást követelhetnek a gyilkostól: Woldemaras megelégedte a véreskezű diktátor kifelé fejtétele, de beléle nagyon is gyenge, ingadozó szerepet.

Nem tucatember ez a Woldemaras, életre maga izgalmas, érdekfeszítő regény. Csak a származása, születése a története a homályban vesz el. Amikor már hatalmas tetőfokán állott és a vénbíróság és a hóher voltak uralmának főtanácsai, kuktatni kezdtek a múltját, hogy fényes családdal való bizonyítás az uralomra való igény jogot. Legmegbízhatóbb elbeszélője is csak annyit tudtak megállapítani, hogy tizenöt éves korában még ép oly kevéssé tudott írni, mint olvasni és egyetlen képessége a juhok őrzése volt. Az akkor még Oroszországhoz tartozó mai Litvánia vidékéről azonban felkerült Pétervárra, ahol nem egy legalkalmasabb magában született lángész verkedte fel magát a legfényesebb állásokba. Elvégezte az orosz gimnáziumot, majd a németországi közigazgatási egyetemen történelmet és bölcsészlelet hallgatott, visszahagyta Pétervárra és az egyetemen magánmunkát, majd tanár lett. De a fényes pályafutás nem békíti ki a cári hatalommal. Még a háború alatt fejezték le, Pétervártól követelt Litvánia függetlenségét, a háború befejeztével kimondja az elszakadást Atyuska Oroszországtól és az első litván kormány miniszterehőke és külügyminisztere lesz.

Jön az első bukás: ellenfelei letartóztatják, büntetésből közkezesen szabadba eresztik, de a fényes pályafutás megszökik és amikor Smetona katonai puccsa sikerül, most három esztendője, Woldemaras újra a hatalomnak most már könyörölni bír-tokorává lesz.

Lent kezdte, lent járt, lent járt, újból felverkedte magát: analfabéta volt, amikor kortársai már nem voltak messze az értelmiség vizsgától; egyetemi tanár volt, amikor kortársai még nem voltak messze az értelmiség vizsgától, nem egyszer nagyon is közelről farkasszemmel nézett a hóher-

ral, aki már kötele között érezte földözata nyakát: de azért nem ismerte a bünbocsánatot és nem tudta ellenségeit jóindulattal, megértéssel meggyerni. Elkérgette a rákos véres hatalmát hazája földjéről, de az ő uralkodása sóvárgott jövővé tette a cár kegyetlen uralmát. Más gondolkodásúak elhallgattatása, politikai ellenfeleinek kegyetlen üldözése volt Woldemaras

politikája. Nem tartozott azon diktátorok közé, akik adnak, csak azok közé, akik vesznek. Nem épített, hanem rombolt. De napról-napra erősebb lett a Bosszúálló és Woldemaras még hatalmas tetőfokán meg akarta előzni azt a sorsot, amelyet annyi homfiársának okozott. Hogy sikerült-e megelőznie igazában, az a holnap látja.

Százévestendős emberek intim vallomásai a hosszú életéről

„Az angol „Százévesek Klubja” a vallomások alapján megszerkesztte a hosszú élet kézikönyvét

Anglia a klubok klasszikus hazája, a hol a legkülönfélébb, legváltozatosabb és legmeglepőbb célok érdekében tömörülnek az emberek. Ezek között is talán a legérdekesebb a Centenarian Club, amely mint neve mutatja, százéves vagy ennél is idősebb embereket tömöríti a zászlaja alá, vagy olyanokat, akikben megvan a komoly ambíció arra, hogy az „emberélet legvégső határáig” élvezzék a földi paradicsomot. Ez a Százévesek Klubja most igen érdekes vállalkozásba fogott: részletes adatokat akar gyűjteni azokról az agastyánokról, akik a brit szigeteken megélték a századik esztendőt, részletes tájékoztatást nyújt az illető matuzsálemek életmódjáról, szokásairól, hogy így valószínűsít kézikönyvet adjanak mindazoknak, akik meg akarják érni a tizedik X-et. Angliában a klubnak ez a kezdése általános érdeklődést váltott ki, mert hiszen a szövegokra is áll l'allegrandnak híres mondása, hogy mindenki szeretne sokáig élni, de senki sem szeretne — megöregedni.

Fognak a matuzsálemek...

Annaj bizonyos, hogy Angliában elég pontosan számontartják azokat, akik megélték századik évüket. Thomas Parr például abban a hírből áll, hogy egy kitűnő ebéd elköltése után halt meg Arundel lord házában, százötvenkettő évesen, Countess ai Desmond pedig még különösebb módon költözött el az életéről.

A grófnő száznegyvenhatodik évében járt, amikor a cseresznyefára kapaszkodott fel, hogy a friss gyümölcsöt megízeltse, de vesztére lepotyint és ki tudja még hány évet érhetett volna el, ha ilyen tragikus módon nem fejezi be pályafutását. Természetesen az adatokban lesz egy kis jóindulati tördítés, már csak ezért is, mert a jólnevelt stófnok meg fiatal korukban sem szoktak cseresznyefára mászni; de tagadhatatlan hogy Angliában évtizedek óta nem enlegetnek egyetlen egy ilyen példát sem, hogy valaki mástól századik küszöbét elérkezeti volna.

A Centenarian Club titkára, Maurice Ernest dr. az anyakönyvi kivonatok tanulása alapján megállapítja, hogy az angolai és welsi népszámlálás szerint 1921-ben 110 ember volt, aki meghaladta a száz évet, ezek között harminc férfi, a többi nyolcvan a gyengébb nemhez tartozott. Érdekes, hogy a százévesek száma Angliában is jelentékeny esőkkenést mutat, mert az 1881-iki népszámlálás alkalmával száznegyvenegy tünnetett fel a statisztika, 1911-ben már csak száztizre csökkent.

A százéveses matróna, akinek nincs ránc az arcán

A klub most küldte szét körkérdecsit az érdekelteknek. A legelső nyilatkozó egy hölgy lesz. Mr. Anna Davies, aki a múlt héten ünnepelte száznegyedik születésnapját, s aki talán példátlanul áll az egész világ hölgytársadalmában, mert egyetlen, egy ránc sincs az arcán. Hogy minek köszönheti az öreg hölgy derült arcát és hosszú életét, azt bizonyára mindenki érdeklődéssel fogja olvasni. Általában foglalkoztatja az embereket az a probléma,

hogy miként lehetséges, hogy amikor az orvosi tudomány erősebbé válik, az új felfedezések révén annyira sikerült meghosszabbítani az emberi élet átlagát, mégis egyre jobban fogyatkozik a százévestendősök száma.

Az 1911-es angol statisztika szerint azoknál, akik a hetvenedik élet megélték, még 8.5 év megélése várható a férfiaknál, viszont a hetvenéves nők nagy átlagban még 9.6 esztendő várhatnak a gondviselésből. Viszont éppen a háborus évek bizonyították be, hogy a rendkívüli körülmények egészen csodálatos teljesítményeket válthatnak ki a korosabb emberekből, példa rá maga Hindenburg, aki a legsúlyosabb stratégiai problémákat a hetvenes évek derekán oldotta meg.

Jó feleség — hosszú élet

A Centenarian Club körkérdecséi természetesen kiterjednek arra is, hogy a szoba jövő urak és hölgyek fizikumai erőse-e vagy gyöngye, legény, vagy kisasszony sorban érték-e el a századik esztendőt, italk-e alkohlolt, dohányoztak-e vagy sem? Az angol történelem egy pár érdekes példával szolgál olyanokról, akik elérték a századik év küszöbét.

Gladstone például nyolcvankettedik évében lett negyedszer miniszterelnök s híres volt arról, hogy maga fűrészelte föl és aprította a fáját és nyolcvankilencedik évében halt meg. Gladstone fizikuma rendkívül erős volt s nemcsak maga vagy-

A német nagyipar energikus akciót indított a külföldi tőke bevonására

Berlin, szept. 25. A Német Birodalmi Nagyiparosok Szövetsége a napokban tartotta Düsseldorfban évi közgyűlését, amely témájánál fogva jóval túlhaladta a rendes közgyűlések jelentőségét. A gyűlés utolsó fázisában erős vita támadt a német ipar idegen kézre való jutása fölött. KehI bankigazgató a berlini nagybankok vezetőinek legáltalabja egy új tézissel állott elő:

— Németországnak szüksége van a jövőben is külföldi pénzekre. Eddig a rövidlejáratú hitelek maximumát már elértük, most még van lehetőség hosszulejáratú külföldi hitelek felvételére. Azt kérdem, nem helyesebb-e, ha Németország ahelyett, hogy a külföldnek kötelezvények címén tartozik, egyszerűen eladja az ipari vállalatok részvényeinek egy jelentékeny részét.

Kehl igazgató beszéde során nagyon érdekes statisztikai számokat vontatott fel, amelyekkel igazolni kívánta, hogy mindenképpen jobb, ha a külföldi tőke részeseül a német vállalkozásokban, semhogy a vállalatok rövidlejáratú külföldi kölcsönökkel ideig-óráig segítsésként ki magukat. Beszéde érthető feltűnést és sok tekintelben szimpátiát is keltett.

Dr. Meinhart, a nemzetközi villamos-égő-kartell megalapítója kijelentette, hogy nem kell tartani attól, hogy a részvények többsége külföldi kezekbe kerül. A német ipar van olyan erős, hogy ezt mindenképpen megakadályozhatja.

Oskar Simpel, az egyesült acélművek vezetője kifejtette, hogy lényegesen kell a külföld számára a részvények mennyiségét. A nemzetközi trösztök megalakulásánál első feltétel, hogy a részvényeknek külföldi tulajdonba való átmenete kölcsönösségen történjen. Szerinte veszedelmes

zott egészségére, hanem felesége is, aki odaadó gyöngédséggel vette körül. Igen mértékletes volt az étkezésben és sohasem dohányzott. Sir E. Ray Lancaster, aki alig pár nappal ezelőtt hunyt el, rendkívül intenzív tudományos munkásságot fejtett ki.

Sokáig betegeskedett és krónikus bronchitis gyökölte, viszont sohasem házasodott meg.

Penzance lord, aki egyike volt az angliai egyháztanács legkiválóbb bírójának, élete derekán szintén sokat betegeskedett, de felesége olyan részletesen tanulmányozta férje betegségét az orvosok utmutatása alapján, hogy életének meghosszabbítását elsősorban felesége ragaszkodó szeretetének köszönhette. Penzance lord nyolcvanöt éves korában is aktív részt vett a tanácsüléseken.

A századik esztendő várományosai

A századik esztendő várományosai is megszólalnak az aktuális körkérdés kapcsán Sir Walter Runciman, Angliának egyik leggazdagabb hajó tulajdonosa, aki most nyolcvankét éves, a következő tanácsot adta klubtársainak:

Házasadjatok fiatalon és ne járjatok klubokba!

Az ember igyekezzék tisztába jönni a maga rendelkezésével s feleljen meg legjobban földi hivatásának. Sir Albert Spicer most nyolcvankét éves korában kijelenti, hogy munkájának sikerét elsősorban kemény kitartásának, szerencséjének, jobartatjának köszönheti. Sir James Crigton-Browne, Angliának egyik legnagyobb ideggyógyásza most, nyolcvankilenc éves korában is teljes erővel dolgozik és azt ajánlja, hogy az ember jól, változatosan étkezzék és vegyes diétán éljen. Egyébként Balfour lord és O'Connor, az „elsőház apja”, mind a ketten nyolcvanegy évesek és köztudomás szerint rendkívül élénk munkásságot fejtenek ki az angol politikai életben, hogy pedig Edlison nyolcvankétes éves kora ellenére még tud tizenhat órát is dolgozni, alig négy órát alszik mindössze, az a róla szóló cikkeket néven eléggé ismert, nem szólva Rockefellerről, aki kilencvenéves korában is vidáman dolgozik.

dolog, ha a részvénytőkének 30—40 százalékát a külföldre vándorol. Nemcsak az dönt az ipari vállalat sorsában, hogy hány felügyelő bizottsági tag van benne, mert hiszen jól tudjuk a gyakorlatból, hogy egy kiselbőség, ha szorosan együtt tart, uralkodni képes az egész részvénytársaságon.

Sicher, az Allgemeine Elektrizitäts-Gesellschaft vezérigazgatója, aki nemrégben a General Elektrik és az AEG fúzióját vitte keresztül, Oskar Simpel ellen foglalt állást. Szerinte a német ipar sokkal inkább „be van börtönözve” azzal, hogy külföldi adóssága van, mintha átadja egy idegen csoportnak a részvények kontingensét. Nem igaz, — mondotta. — hogy nemzetietlen dolgot cselekszünk, ha átadjuk a külföldieknek részvényeinket, éppen ellenkezőleg az a hazafias cselekedet, ha az ember adósságoktól függellejti magát.

A szövegnek e szavait lelkesen megtapsolták.

Nagyfontosságú határozata a nagyiparosok szövetségének az is, hogy elutasították a német mezőgazdáknek a vámtól felemelésére vonatkozó kívánságait.

Iskolaitankönyvek és tanszerek legolcsóbban beszerezhetők

Király könyvkereskedésében Cluj-Kolozsvár, Főter 15. szám.

Értesítés!
Megnyitl Bucurestiben, a fővaros központjában a
„Hotel Venetia”
Str. Pictor Grigorescu 12. szám.
A királyi palota mögött. — Bejárat a Calea Victoriein.
100 modern berendezésű szobával, központi fűtés, minden szobában hideg- és melegvíz. Lift, fürdő és telefon áll a vendégek rendelkezésére. Nagyon előnyös árak. Utazó urak a tarifából 25% rabatot élveznek. Tisztelettel „Venetia-szálloda” vezetősége MOISESCU tulajdonos.

HOTEL METROPOL BUKAREST
A királyi palotával szemben.
Modern komfort! **Az UJ KELET** minden olvasója **Modern komfort!**
15% kedvezményt kap a szobaárakban, ha felmutatja ezt a hirdetést!

Az a...
Dovg...

London, sze...
ügyminiszter...
fogadta Dovga...
követet. A két...
tanácskozott...
ban Dovgalevs...
társainak igen...
Hendersonnal...
Mírdössze az...
megbeszéléseket

Felem
Busás...
kihágás...
több id...

Cluj, szeptem...
hogy a kormány...
töbtes részét a...
bél akarja fedez...
zérigazgatóság...
tölt ki, amelyek...
ságok felemelésé...
A hirdetőmény...
— A hivatalos...
huszonhetedikén...
hivatkozással, k...
dohányjövödeki...
gokat — a törvé...
hivatkozással —
büntetések a köv...
Négyezer lei t...
idegen dohány m...
harminc lei m...
cigaretta után, h...
darabnál több id...
száz lei minde...
után, ha az illet...
idegen szivarja v...

Raco
Val
Egy nap...

(Cluj-Kolozsvár...
tudósítójától). M...
legutóbbi számá...
várj egyetlen rek...
megérkezett az...
ról szóló miniszte...
kor rámutattunk...
re, amelyet ez a...
letesen megkonst...
tett. Rámutatlan...
delethől tulajdon...
gal kitűnik, az es...
ru tényre zsugor...
hogy az előkészít...
háromszor akkor...
egyetemi év tan...
A másik viszont...
lyezése, hogy az...
fog az a kálvária...
bakkalaureátusok...
meg. A rendeltet...
az előkészítő évn...
ja van és ez a le...
hogy minálunk h...
lekielőt, arra elég...
val szolgálhatnak...
tusi vizsgák ered...
a jól feltöltött szel...
meg.

A rendelet gya...
lónösen súlyos ne...
nál is inkább, m...
adottságoktól és a...
jesen távol áll. M...
zusszal? Pentarij...
zussz az előkészít...
sen? Mi lesz azol...
zium elvégzése ut...

Az angol lapok várakozással tekintenek Henderson és Dovgalevszky ma délutáni tárgyalásai elé

Dovgalevszky szovjetkövet rezerváltan nyilatkozott az eddigi tárgyalásokról

London, szept. 25. — Henderson külügyminiszter ma a külügyi hivatalban fogadta Dovgalevszky párisi szovjet-nagy követet. A két államférfi két óra hosszat tanácskozott. A megbeszélésről távozóban Dovgalevszky az angol sajtó munkatársainak igen rezerváltan nyilatkozott Hendersonnal folytatott tárgyalásairól. Míelőbbre azt a kijelentést tette, hogy a megbeszéléseket holnap délután folytat-

ják és ma még nem kerültek szóba a vitás kérdések s csak a megoldásra váró problémák tárgyalási sorrendjét állapították meg.

London, szept. 25. — Az orosz-angol tárgyalásokkal kapcsolatban a Daily Telegraph figyelmezteti Hendersont, hogy a közvélemény két hónap előtti magatartását fenntartás nélkül helyeselte. A lap helyesnek tartaná, ha az alapvető kér-

désekben a kormány álláspontját nem változtatja volna meg. A Daily Chronicle cikkében azt hangoztatja, hogy kisebbségi kormány ilyen fontos kérdésben nem térhet el elődje politikájától anélkül, hogy a parlamentet a probléma felől meg nem hallgatta volna.

London, szept. 25. — A lapok várakozással tekintenek Henderson és Dovgalevszky ma délutáni tárgyalásai elé.

Felemelték a dohányjövédéki birságokat

Busásán megjutalmazták azokat, akik jövédéki kihágást fekeznek föl. Akinél harminc darabnál több idegen cigarettát, vagy tiznél több idegen szivart találnak, megbírságolják

(Uj), szeptember 25. — Ugy látszik, hogy a kormány a költségvetési kiadások tetemes részét a dohányjövédéki birságokból akarja fedezni. A dohányjövédéki vezérigazgatóság újabb hirdetményt bocsátott ki, amelyekben a dohányjövédéki birságok felemelését tette közzé.

A hirdetményt itt közöljük:
— A hivatalos lapnak 1929. augusztus huszonehétikén megjelent számára való hivatkozással, közzétesszük, hogy a dohányjövédéki kihágásokból eredő birságokat — a törvény 78. szakaszára való hivatkozással — felemeltük és pedig a büntetések a következők:

Négyezer lei minden egyes kilogramm idegen dohány után,
harminc lei minden egyes darab idegen cigarettá után, ha az illetőnek harminc darabnál több idegen cigarettája van,
száz lei minden egyes idegen szivar után, ha az illetőnek tiz darabnál több idegen szivarja van.

ezertíz—kétezer lei minden kilogramm belföldi, be nem jelentett dohány után,

öt—tíz—ötezer lei minden kilogramm sóval folytatott bármint tiltott üzérkedés miatt,

ezertíz—ötezer lei minden csomag idegen kártya után,
ezer lei minden darab bélyegezetlen öngyújtó után,

huszonöt lei minden skatulya idegen gyufa után,

végül ezer lei minden egyes kilogramm puskapor után.

A dohányjövédéki törvény 59. szakaszára való hivatkozással a dohányjövédéki ügynökök, rendőrök, csendőrök, grani csárok, vámtiszték, pénzügyi ágenssek állapíthatják meg a jövédéki kihágást.

A feljelentők és a kihágást megállapító közegek jutalekben részesülnek, mégpedig ők kapják a befizetett bírság és az elkobzott áruk értékének huszonöt százalékát.

Azok a hivatásos közegek, akik a kihágást maguk fedezték fel, a befizetett bírság és az elkobzott áru értékének ötven százalékban részesülnek. A jutalékokat a dohányjövédéki főnökek fizetik ki, mégpedig kisebb esetekben azonnal, nagyobb esetekben pedig tiz napon belül.

A dohányjövédéki vezérigazgatóság.

Select-mozgó nagy sikerrel folytatja **AVE MARIA** Monopol slágerfilm

nagyszerű drámát, Pekár. novellája nyomán

A filmet kórus, orgona és énekeszölő kíséri. Énekel Raumanné Bretz Josephine urhölgy. A kórust és énekkart dr. Bartunek és Schlezák Elemér urak vezetik.

Három óraker mélyen leszállított helyárak. 5 és 7 óraker rendes helyárak

Racovița rektornak kétféle véleménye van az egyetemi előkészítő évről

Egy nappal a beiratkozások előtt fog eldőlni lesz-e előkészítő év?

Cluj-Kolozsvár, szept. 25. Az Uj Kelet tudósítójától. Mint az Uj Kelet egyik legutóbbi számában megírtuk, a kolozsvári egyetem rektorátusához a hét elején megérkezett az előkészítő év bevezetéséről szóló minisztériumi rendelet. Már akkor rámutattunk arra, a kaotikus helyzet, amelyet ez a homályos tartalmú, felületesen megkonstruált körrendelet teremtett. Rámutattunk arra, hogy ami a rendeletről tulajdonképpen holtbizonyossággal kitűnik, az csupán két nagyon szomorú tényre zsugorodik össze. Az egyik az, hogy az előkészítő év tandíja pontosan háromszor akkora lesz, mint egy rendes egyetemi év tandíja, vagyis évi 6600 lej. A másik viszont annak a kitalálásba helyezése, hogy az egyetemen folytatódni fog az a kálvária, amelyet eddig csak a bakkalaureátusokon keresztül ismertünk meg. A rendelet nyitán megmondja, hogy az előkészítő évről csak egyetlenegy cél van és ez a legszigorubb szelekció. És hogy minálunk hogyan értelmezik a szelekciót, arra eléggé demonstratív példával szolgálhatnak az eddigi bakkalaureátusi vizsgák eredményei, amelyek szintén a jól felfogott szelekció jegyében születtek meg.

A rendelet gyakorlati alkalmazása különösen súlyos nehézségekbe ütközik, amint is inkább, mivel a rendelet a reális adottságoktól és a tényleges helyzettől teljesen távol áll. Mi lesz a numerusz klauzussal? Pentartják-e a numerusz klauzussal az előkészítő év mellett is, vagy sem? Mi lesz azokkal, akik nyolc gimnázium elvégzése után érettségiztek, vonat-

kozik-e ezekre is épen úgy az előkészítő év, mint azokra, akik hét liceumi osztály után érettségiztek? Mi lesz a patikusokkal, akiknek már két gyakorlati évük van? Kell-e a 3000 lejes laboratórium díjat a jogászoknak is fizetni, akiknek egész valószínűleg az előkészítő év tartalma alatt semmi szükségük sem lesz a laboratóriumokra. Mindezek kérdőjelek, amelyekre a beiratkozások előtt négy nappal még mindig nincs felelet.

Ezeket a technikai komplikációkon felül azonban újabb egy másik súlyos akadály gördült az előkészítő év bevezetésének keresztülvitele elé. A minisztériumi rendeletnek van ugyanis egy igen súlyos közjogi szépséghibája is, amely egymagában ok lehet arra, hogy az egyetemj szennyező, amely ezt az ügyet még nem tárgyalta le, az előkészítő év bevezetésének tervét esetleg teljesen eljtsse. Mint ismeretes, a minisztériumi rendelet az előkészítő bevezetésének indoklásában hivatkozik a középiskolai oktatás, reformjáról szóló törvény utolsó szakaszára, amely kitaláltsághelyezi a megszüntetett nyolcadik gimnáziumnak egy előkészítő évvel való pótlását. A minisztériumi rendelet erre az utolsó bekezdésre vonatkozik, amikor a minisztériumi rendelettel az egyetemi előkészítő év bevezetését elrendeli. Ezzel szemben azonban tény az, hogy a kérdéses utolsó paragrafusból egyáltalán nem tűnik ki az, hogy az előkészítő évet egy minisztériumi rendelet bevezetésével el lehet rendelni, sőt a középiskolai oktatás reformjáról szóló törvény utolsó szakasza egyenesen azt tartalmazza, hogy az előkészítő év bevezetéséről külön törvény jog intézkedni.

Ez a súlyos formai hiba természetesen nem kerülte el az egyetemi hatóságok figyelmét sem s információink szerint az egyetem tanári karának egy igen jelentős csoportja azt követeli, hogy az egyetem ennek az alapján tagadja meg az előkészítő év bevezetéséről szóló minisztériumi rendelet végrehajtását. Ebben az ügyben különben munkatársunk kérdést intézett dr. Racovița professzorhoz, a kolozsvári egyetem jelenlegi rektorához, aki a következő érdekes kijelentéseket tette:

— Önnek tudnia kell, hogy nekem erről az ügyről tulajdonképpen két véleményem van. Az egyiket mint Racovița professzor képviselem, és ki kell jelentenem, ez egyáltalán nem mondható kedvezőnek az előkészítő év bevezetésére vonatkozólag. Van azonban egy másik véleményem, amellyel mint rektor, az egyetlen hivatalos álláspontját kell képviselnem. Ez a hivatalos vélemény sem az elvi, sem a technikai keresztülvitelt illetően az előkészítő évvel szemben még nem alakult ki. A rendeletet kiadtam tanulmányozás végett az egyes fakultások dékánjainak, akik véleményüket hétfőig be fogják terjeszteni és ez dönteni fog az előkészítő év sorsa felett is, addig érdemben nem nyilatkozhatom.

A helyzet, amint tehát Racovița professzor nyilatkozatából megállapítható, a jelen pillanatban még nem tisztázódott. Lesz előkészítő év, vagy nem? Hétfőig aligha lesz módunk arra, valaminek ezzel a kérdéssel összefüggésben levő sok más kérdésre a feleletet megadni.

A Wizo megemlékezése a palesztinai harcok halottairól

(Cluj-Kolozsvár, szept. 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Kedd este féltizedkor tartotta meg a Wizo kolozsvári helyi csoportja első nyilvános előadását, amely hivatva volt bevezetni azokat a sorozatos kulturális előadásokat, amelyek a Wizo programjában szerepelnek. Szomorú aktualitása volt ennek a megnyitó előadásnak: a kolozsvári zsidó asszonyok ezen a gyűlésen rótták le kegyeletes megemlékezésüket a palesztinai polgárháboruban elesett zsidó hősök emlékének. Az ülést dr. Neufeld Jenőné, a Wizo kolozsvári csoportjának elnöke nyitotta meg, majd általános figyelem közepette Giszkalay János emelkedik szólasra.

— Zsidó halottak fölött, zsidó halottak emlékére talán a minden földi salaktól való megtisztulás örök szimbolumaként halotti mécseseket szoktunk meggyújtani. A gálumban szimboluma volt ez egy nosztalgikus sóvárgásnak a szép, a tisztá, a fenékelt iránt. Palesztinában eltemették a mi száz halottunkat. Amikor ezeknek a halottaknak az emlékére lelkünkben ki-gyulnak az emlékezés fájdalmas lángjai, akkor ezek a halotti mécsesek a mi részünkre új szimbolumot jelentenek. A mi gyászunk többé nem kéztördelő, önmagunkba roskadás, hanem egy szent eskü annak a munkának, azoknak az ideáloknak az oltárán, amelyen ezek a hősök az életüket feláldozták. Ezeknek a hősöknek a sirjait fölött hitet kell tegyünk azon ideálok mellett, amelyért ők a vérüket ontották. Az ő munkájuknak nem szabad abba maradni. Mi emellett a munka mellett tesszünk hitet amikor nem mécseseket gyújtunk, hanem fákat ültetünk, amikor nem a kezünket tördeljük, hanem avval a hittel zárjuk az ő emléküket lelkünkbe, hogy folytatni fogjuk azt, amit nekik bevégezni nem adatott meg.

A nagy hatást keltett beszéd után a gyűlés mindegyik résztvevője egy-egy írt jegyzett az elesett hősök érdekében.

BUTOR a nagy készletre való tekintettel mélyen leszállított árban

Fischer Albert & Co.

cégnef. Cluj, Cal. Reg. Ferdinand v. Ferenc József-ut) 61. szám

Körishá'6 Lei 15.000.

Oszlópós, emelt fűllungu háló Lei 20.000.

Féltele háló exotikus furnírral Lei 25.000.

M E G N Y I L T

„SALON FODOR“

ujonnan berendezett férfi és női fodrászok. Babaklinika, manicur és tyukszemvágás. **Kossuth Lajos-ucca 2.**

Nagyon fontos!

HOTEL CARPATI

Bucuresti, Piata Amzei

Renoválva, minden komforttal, központi fűtéssel felszerelve. Szobák jutányos áron kaphatók. Villamos megálló bármely irányból megközelíthető. Utazók kedvezményben részesülnek

Darwin: Fajok keletkezése A teljes munka két kötetben 594 oldalon, 490 lej helyett **140**

Az ember származása és a nemi kiválasztás két kötet, 764 oldal, 37 képtáblával. Leszállított ár Lei 150

Somló Bódog: A büntetőjog bölcselete 160 lej helyett **40**

A 3 könyv együtt csak **300 Lej** **Lepage-** Cluj Kolozsvár

Pilsudszki marsall nyíltan bejelenti, hogy diktatúrára törekszik

Komoly belpolitikai események elé néz Lengyelország

(Bucaresti. Bukarest, szept. 25. Az Uj Kelet tud.) Pilsudszki marsall a lengyel napilapok egyikében Egy lehangoló világ címen egy cikket közöl, amelyre feltehető idegességgel reagált az egész polgári közvélemény. A marsall az aktuális lengyel belpolitikai helyzetet teszi éles kritika tárgyává és annak akút kríziséről azt a nyílt következtetést vonja le, hogy Lengyelország abból a válságos belpolitikai helyzetből, amelybe a belpolitikai pártoknak késhegyig menő eszközökben nem válogató harcra sodorta, csak a diktatúra lehet az egyedüli egészséges megoldás.

Az idei parlamenti szesszió napirendjén — írja Pilsudszki marsall — a költészet megvitatása és megszavazása szerepel. Anélkül, hogy a pártok egymással megegyeztek volna, az egész parlamenti szesszió munkássága az egymás-

sal ellentmondó formulák és véleménynyilvánítások káoszába fulladt. A marsall megállapítja, hogy a jelenlegi helyzet ismételt igazolja a Diétáról nyilatkozások káoszába fulladt. A képviselője, aki saját személyes érdekeit a Diéta privilégiumaival azonosítja, egy letűnt világnak a képviselője. Szinte fatális, hogy válságos történelmi pillanatokban a formáknak mindig preponderanciája van a tényekkel és a reális helyzettel szemben. A klasszikus világ tünt le ilyen szomorú szimptomákkal a világtörténelem színpadáról.

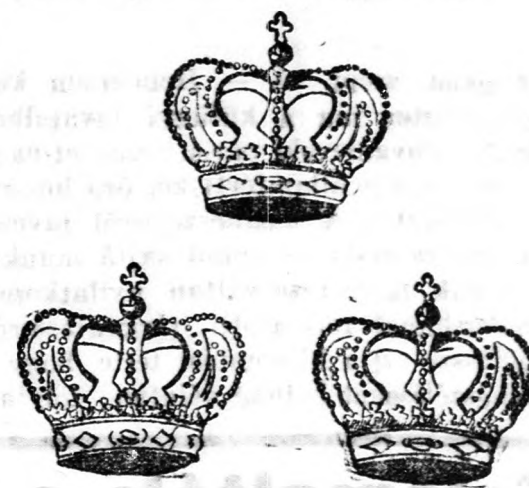
Pilsudszki marsallnak a parlamentáriszmus elleni nyílt hadüzenete nemcsak a lengyel, hanem az egész világon általános feljűnést keltett. A varsói kormányparti lapok Pilsudszki marsall cikkére vonatkozólag most közlik Taszinszkynek a Diéta elnökének a vála-

szát. Ez a válasz valamennyiben leleplezés számba megy. Taszinszky ismerteti a marsallal közös kormány megalakításáról folytatott tárgyalásait. Allítja, hogy felszólította a marsallt, hogy foglaljon nyíltan állást a jelenlegi parlamentáris intézmények mellett. A marsall azonban mindig kitért. Lehetetlen volt ilyenformán egy munkaképes erős többséget összehozni. A mai helyzetnek tehát Pilsudszki az oka, aki a nagy kolaborációnak összehozását megkísérelte.

A Matild-víz

egyetlen banketten sem hiányozhat, mert ez a vezető márka.

A Deauville-i és Vichy-i elegancia versenyen a tiszta selyem

Három korona
védjegyű harisnya
aranyérmert nyert.

Politikai körökben határozottan úgy tudják, hogy e hó 26-án mégis feloszlatják a cseh parlamentet

Prága, szept. 25. — Politikai körökben a leghatározottabb formában tartja magát az a hír, hogy szeptember huszonegedikén a kormányelölök mégis nyilvánosságra fogja hozni a két törvényhozó testület feloszlatásáról intézkedő elnöki dekretumot. Kramarz már odanyilatkozott, hogy híte szerint az új választások nyu-

gdotán és simán fognak lefolyni. Prága, szept. 25. — Politikai körökben az a hír terjedt el, hogy Udrzall miniszterelnök birtokában van a törvényhozó testületet feloszlató elnöki kéziratnak de azt egyelőre nem kívánja nyilvánosságra hozni, mert azt reméli, hogy a helyzet még tisztázódhatik.

Elveszettnek hitt ügyvéd fiát a rendőrségen ismerte fel az édesanyja

Fia eltűnése annyira megrendítette az uriaszonyt, hogy elvesztette emlékezőképességét

Budapest, szeptember 25. — Különös tragédia jutott nyugópontra vasárnap a budapesti rendőrségen. Hónapok óta járja a rendőrségek és a hatóságok egy észéki öreg hölgy, aki mindenütt elmondta, hogy fia, dr. Klein Aladár észéki ügyvéd a háboru után eltűnt és nemsokára egy idegen ember jelent meg Eszéken, aki nem az ő fia, de az ő fia okmányaival és a neve alatt tart irodát Eszéken. Arra kérte a rendőrséget, hogy keressék meg az ő fiát és járjanak el az elnevezés a nevét bitorolja. A hatóságok már régen rájöttek, hogy az öreg hölgy fia valóban az, aki Eszéken él, azonban az ügyvéd rövid ideig tartó eltűnése any-

ját annyira megrendítette, hogy visszatérő fiát már nem tudta felismerni és azóta abban a hiszemben él, hogy fia még mindig nem került elő. Az ügy Risztics Lázár rendőrtanácsoshoz került, akinek kérelmére dr. Klein Aladár vasárnap Budapestre érkezett s itt a rendőrségen találkoztott édesanyjával. Itt is igazolta magát okmányaival és tanuk vallomásaival, hogy ő valóban dr. Klein Aladár, az öreg hölgy fia. A szerencsétlen anya azonban most sem akarta felismerni fiát és a tanácsos hosszas meggyőző beszéddel végül is megnyugtatta és megtörtént a drámai jelenet, az anya megnyugodva, boldogan ölelte magához fiát.

A német nemzeti párt szovjetpolitikát csinál

Koerber volt hadügyminiszter szenzációs leleplezése. A reakciós német párt katonai szövetséget akar Szovjetországgal. A jobboldali lapok a vörös hadsereget dicsőítik

Bécs, szeptember 25. Az egyik előkelő bécsi lapban Koerber Viktor dr. volt német hadügyminiszter óriási feltűnést keltő cikket írt a német jobboldali pártok külpolitikai manővereiről. Koerber szerint a német nemzeti párt, amelynek egyik legexponáltabb embere a nemrég meghalt moszkvai német nagykövet, gróf Brockdorff-Rantzau volt, különleges tervet szándékszik keresztülvinni, mielőst belpolitikai magához ragadja a hatalmat. A volt német nagykövet tüzzel-vasal képviselte Moszkvában azt a törekvést, hogy Németország a lehető legszorosabb jóbaráti viszonyba kerüljön Szovjetországgal.

A német nemzeti párt ugyanis a kormánygal szemben külön külpolitikát folytat és az a célja, hogy Németország katonai szövetségre lépjen Szovjetországgal.

E terv érdekében a hangulatcsinálás már régebbi idő óta szisztematikusan folyik a jobboldali sajtóban.

Hugenberg lapjai valóságos szovjet-propagandát üznek az orosz vörös hadsereg dicsőítésével.

A képes mellékletek minden alkalommal felvételeket hoznak az orosz vörös hadsereg gyakorlatairól s fegyverkezéseiről. Különösen megnyilvánult ez a szellem a német flottának a balti tengeren mostanában tartott gyakorlatai alkalmával, amikor is a gyakorlaton megjelent szovjet-tisztekről valóságos dicsőimuszokat zengett a német jobboldali sajtó.

Koerber azzal fejezte be cikkét, hogy az ilyen képtelen tervek propagálása okozza azt, hogy minduntalan újabb és újabb akadályok gördülnek az európai béke megteremtése elé.

Mára, vagy holnapra várják az osztrák kormány lemondását

Streuerwitzet a saját pártja bukattja meg

Bécs, szept. 25. — A pártok vezetői ma a parlamentben értekezletet tartottak, amelyen a politikai helyzetet beszélték meg. Több oldalról annak szükségességét hangsúlyozták, hogy olyan személyiséget kell a kormány élére állítani, aki tekintélyével a súlyos időkben meg tudja állani a helyét.

Beavatott helyen közölték a sajtóval, hogy mára, vagy holnapra várják

Streuerwitz kormányának távozását. A kormányt saját pártja bukattja meg, mert elégedetlen azzal az alkotmányreformmal, amelyet a Streuerwitz-kormány eléje terjesztett.

A keresztényszocialisták délből közölték a kancellárral, hogy elfogadják a nemzeti tanács holnapi ülésén benyújtandó alkotmányreformról tartandó expozéjának referátumát.

Nagy botrány a párisi agglégények klubjában. Párisból jelentik: A párisi agglégények klubja, amely a kapucinus Bullvárd 18 szám alatt székel, hatalmas botrány színhelye volt, amely óriási tömeget csődített a klub elé. A rendőrségre fordultak, amelytől telefonon többször kértek segítséget. Alfonz Nebail rendőrkapitányt küldte ki az ügy megvizsgálására. Nebail kapitány a vizsgálat megejtése után a Szajna-kerületi prefektúrára kimerítő jelentést terjesztett, amelyből veszik az alábbi érdekes részleteket: A botrány abból keletkezett, hogy I. V. a «Három korona» selyemharisnyagyártó tulajdonosa a világpiacot egy új márkával árasztotta el, a «Három Korona» cérnarharisnyával, amely a reumatizmus, ízületi gyulladás, köszvény, lábszárfejkély, viszérágulást, izomsorvadást és hasonló bajokat a párisi, londoni és berlini orvosi körök szerint elkerülhetővé tesz. A klub tagjainak nagy többsége I. V. ellen tüntetett, aki a férfiak kárára eltért a klub szabályaitól és alapelveitől és ezért véglegesen kizárták. A klub határozata nagy feltűnést keltett, minthogy a volt agglégény kijelentette, hogy egyelőre a «Három Korona» cérnarharisnyát csak a női világ számára gyártja, de 1932 év őszén, ha a körülmények meg fogják engedni, a férfiak számára is készíteni fog hasonló gyártmányokat.

Megint baj van az amnesztíval. A nagy kolozsvári kommunista perből kifolyólag Dán Istvánt, az egyik vádoltat, tízezer lej pénzbüntetésre ítélte a kolozsvári hadbíró. Ezt az összeget az elmarasztalt Dán István máig sem fizette be. Közben megszavazták az amnesztíatörvényt, amely a pénzbürokat is amnesztálja. Abban a boldog tudatban, hogy most már ennek a tízezer lejnek a megfizetése hivatalosan el van engedve, Dán napirendre tért az ügy felett. Nagy volt azonban a meglepetése, amikor a napokban egy meghagyást kézbesítettek ki számára, amelyben felszólították, hogy a kirótt tízezer lejt fizesse be. Dán megjelent a had-

bírószágon és az amnesztíatörvényre való hivatkozással kérte ennek az összegnek a törlesztését. A hadbírószágon azonban nem adtak helyt kérésének azon indoklással, hogy a tízezer lejt nem pénzbüro, hanem perköltségnek minősítették. A perköltség megfizetése pedig nem esik amnesztía alá. Dán erre kijelentette, hogy a perköltséget nincs módjában megfizetni és vagyona sincs, amely ellen kielégítési végrehajtást lehetne vezetni. Tekintettel arra, hogy Romániában nem létezik adósok börtöne, Dán azzal távozott a hadbírószágról, hogy ezt az ügyet, ha nem is az amnesztía alapján, de behajthatatlansági alapon, jogilag annak rendje és módja szerint elintézte. Nagy volt azonban meglepetése, amikor tegnap délelőtt karhatalom jelent meg lakásán és a tízezer lejt pénzbüro, illetőleg perköltség ügyében ismét a hadbírószágra vitték, ahol kizárásba helyezték, hogy amennyiben a perköltséget meg nem fizeti, úgy az automatische börtönbüntetésre változik át, amely két hónapon belül végrehajtható. Nem kétséges, hogy ez az állásponst csak jogi tévedés lehet, mert hiszen a perköltség börtönbüntetésé semmi körülmények között nem változtatható át, viszont ha pénzbüntetésről van szó, úgy a tízezer lejt megfizetése amnesztía alá esik.

Jól bevezetett,

csinosan berendezett tejsarnok családi okokból eladó.
Érdeklődni lehet: Spierer Farkas Cluj, Str. Basarabiei 10. szám (volt Kemény Gábor-ucca).

Egyetlen magyarul írt

Kóser szakácskönyv
Írta: Ganz Ábrahámné.
Ára 200 lej (és portó).
Kapható az Uj Kelet könyvosztályában.

London, szeptember 25. ma ismét ar a jeruzsálemi gyobb arab Joladim koldvöleg a gyermekül a há Hajjesszód a támogatás részére. Az a leple alatt vo kor a gyermek bok megölték őrt, majd dín mentistállók a nia összes áll gyermekeket a telefonvezet lehetett kellő szorongatotta páfok nyomb indultak Kfén

Közvetlenül nyek után töl hir, hogy az dani a pales egy másik n kormány erre ki és a gyarm utóbbi napok latkozatot a s mány el van zódés legszig ning Standard mában a ki szemben is fe az angol korm lesztina-mand közelmutt ven Angliának ren rül a mandát há megszabad tantják, hogy amerikai Egye Magunk rés a hir is, miké mely állapot né tina szempont ha a mandátu ket az amerik korolnak, meg Anglia feladn stnégia; pont ina felé vez bizonyos, hogy állunk szembe

Utólrhetetlen

fatüzelésű, légt 10 kiló taval egy Nagyobb típuso letesen fűtenek. kusabb fűtés. Szántó redőny- és Kályhák gazdasági k let Kályháknál allandó Accéllemezredőny Helybe Vasdvar Str. I

Mit követel a Jewish Agency az angol kormánytól

Arab bandák megtámadták Kfar Jeladimot a gyermekek faluját. Egy angol lap szerint Anglia az Egyesült-Államoknak adja át a palesztinai mandátumot

London, szept. 25. Kétheti nyugalom után ma ismét arab támadásról számolnak be a jeruzsálemi jelentések. Tegnap éjjel nagyobb arab bandák megtámadták Kfar Jeladim kolóniát. Kfar Jeladim tudvaleg a gyermekek kolóniája, amelyet közvetlenül a háború után létesített a Keren Hajjesszó a Joint Distribution Comitée támogatásával az ukrajnai pogromárvák részére. Az arab bandák az éj sötétjének leple alatt vonultak fel a falu ellen, amikor a gyermekek mélyen aludtak. Az arabok megölték a szolgálatot teljesítő éjjeli őr, majd dinamittal felrobbantották a cementistállók ajtóit és elhajtották a kolónia összes állatját. A kolónia lakóit és a gyermekeket nem bántották. A támadók a telefonvezetéseket is elvagták s így nem lehetett kellő időben segítségül küldeni a szorongatottak védelmére. Az angol csapatok nyomában a hír vétele után utnak indultak Kfar Jeladim felé.

Anglia lemond a mandátumról?

Közvetlenül a palesztinai véres események után több helyen is felbukkant az a hír, hogy az angol kormány le fog mondani a palesztinai mandátumról és ezt egy másik nagyhatalomnak adja át. A kormány erre vonatkozólag cáfolatot adott ki és a gyarmatiügyi miniszter csak a legutóbbi napokban adott oly értelmű nyilatkozatot a sajtónak, hogy az angol kormány el van határozva a mandátumszerződés legszigorúbb betartására. Az Evening Standard című angol lap mai számában a kiadott kormánycáfolatokkal szemben is fenntartja azt a közlést, hogy az angol kormány le akar mondani a Palesztina-mandátumról. A lap szerint a közelmúlt véres eseményektől eltekintve, Angliának rengeteg anyagi áldozatába került a mandátum és ezért szívesen venné, ha megszabadulna attól. Valószínűnek tartják, hogy a mandátumot az Észak-amerikai Egyesült Államok kapják meg. Magunk részéről azt hisszük, hogy ez a hír is, miként a korábbiak, minden komoly alapot nélkülöz. Bár a zsidó Palesztina szempontjából csak előnyös volna, ha a mandatárius jogokat és kötelezettségeket az amerikai Egyesült Államok gyakorolnák, mégis kizártunk látszik, hogy Anglia feladná ezt a rendkívül fontos stratégiai pontot a suezai csatornánál, az India felé vezető országúton. Majdnem bizonyos, hogy felelőtlen sajtómanőverrel állunk szemben.

A Jewish Agency energikus határozata

Weizmann Chaim, a Cionista Világszervezet és a Jewish Agency elnöke, tegnap megjelent MacDonalddal miniszterelnöknel és átnyújtotta neki az Aktions-Komitée legutóbbi ülésének határozatait. Ezek a határozatok a következőket tartalmazzák:

1. A Jewish Agency mélyszégyen ad kifejezést a palesztinai borzalmak fölött és hálás kegyelettel adózik azok emlékének, akik életüket áldozták fel az épülő ország oltárán. A Jewish Agency megállapítja, hogy nagyobb előrelépés és megfelelőbb övintézkedések esetén a zsidó élet és vagyonbiztonságért felelős angol hatóságok megakadályozhatták volna a zavargásokat.

2. A Jewish Agency megállapítja, hogy ez a kísérlet, amely erőszakkal akarta elpusztítani a Zsidó Nemzeti Otthon alapjait, magán viselte egy jól átgondolt terv ismertető jelét. Ez a támadás azonban nem fogja eltéríteni a zsidó népet megkezdett útjától, sőt ellenkezőleg, fokozni fogja az építő energiákat és megerősíti a zsidó nép ama elhatározását, hogy a megkezdett országépítő munkát, annak befejezéséig, megtorpanás nélkül folytatni fogja.

A zsidó önvédelem követelése

3. Amennyiben a rendszabályokkal kapcsolatban, amelyeket a kormány a rend helyreállítására és a zavargások okainak kiderítésére érdekében tett, a Jewish Agency a következő sürgős közléseket terjeszti az angol kormány elé:

a) A Jewish Agency elismeri, hogy a kormány nagy erőfeszítéseket tett a rend helyreállítására és belátja, hogy a jelenlegi viszonyok között nehézségekbe ütközik egy olyan védőszervet megszervezni, amely minden veszélyeztetett ponton azonnal felhasználható. Ezen ezért a Jewish Agency a legelőszóbb tiltakozást jelenti be a palesztinai hatóságok amennyire ellen, hogy az önvédelemben résztvevő zsidókat lefegyverezték. Mulhatatlanul szükséges, hogy a zsidóság fegyveresen megvédelmezhesse önmagát. A Jewish Agency követeli, hogy a palesztinai rendőrségbe megfelelő számú zsidó önkéntest és speciális rendőrlégénységet alkalmazzanak.

b) A Jewish Agency elvárja, hogy a kormány megteszi kötelességét a szükség szerinti zsidó lakossággal szemben, függetlenül a későbbi életbe léptetendő rendszabályoktól, a Jewish Agency követeli, hogy a kormány azonnal becsásson a Jewish Agency palesztinai képviselő részére egy megfelelő segélyösszeget rendelkezésére.

Tejjes kártérítés és a Szentfal problémájának azonnali megoldása

c) A Jewish Agency elvárja, hogy a palesztinai közigazgatás a kárt szenvedett zsidó lakosságnak teljes kártérítést fog nyújtani.

d) A Jewish Agency biztosra veszi, hogy a Palesztinába kiküldött vizsgáló bizottság fel van hatalmazva, arra is, hogy a Palesztinai kormány magatartását is beható vizsgálat tárgyává tegye és hogy megállapítsa, vajjon a helyzete magaslatán állotte a palesztinai kormány a borzalmas eseményekkel kapcsolatban.

4. A Jewish Agency szükségesnek tartja a Szentfal problémájának azonnali megoldását, olyan formában, amely a zsidó vallás méltóságával nem ellenkezik. Ugyanakkor hangsúlyozza a Jewish Agency, hogy a zsidónag fenntartás nélkül elismeri a muzulmán szenthelyek sérthetlenségét.

Fel kell függeszteni a bevándorlás korlátozását

5. A Jewish Agency követeli, hogy a palesztinai közigazgatás azonnal megfelelő számú bevándorlási certifikátot becsásson a Jewish Agency rendelkezésére vagyontalan munkások részére, valamint függesztesse fel a vagyonnal bíró rétegekre vonatkozólag kiadott bevándorlási korlátozásokat.

6. A Jewish Agency meglepéssel veszi tudomásul, hogy az angol kormány újól meg erősítette a Balfour-deklarációban és a Palesztina-mandátumban lefektetett politikáját és ama reményének ad kifejezést, hogy a kormány ezen nyilatkozatát praktikus formában is kifejezésre juttatni és aktív módon fog közreműködni a Zsidó Nemzeti Otthon felépítésében. A Jewish Agency tudomásul veszi azt az értesítést, hogy a kormány szándékában áll a vizsgáló bizottság jelentésének beérkezése után mérlegelni, hogy a mandátumszerződés keretein belül mik legyenek a jövőben palesztinai politikájának irányelvei. A Jewish Agency feltételezi, hogy a kormány a mandátumszerződés határozatai értelmében a legelőszóbb lehetőséget fogja nyújtani a Jewish Agencynek, hogy erre vonatkozó nézeteit a kormány előtt kifejtse.

A Jewish Agency követeli jogait

7. A Jewish Agency már most tudomására hoz a kormányt bizonyos erre vonatkozó alapelveket:

a) A palesztinai közigazgatásnak kötelessége minden a Zsidó Nemzeti Otthonra vonatkozó kérdésben együtt működni a Jewish Agencyvel és figyelembe venni annak előterjesztéseit.

b) A palesztinai közigazgatásban csak olyan tisztviselők alkalmazhatók, akik tisztában vannak a zsidó nemzeti otthon felépítése tekintetében vajlalt.

c) A közbiztonsági és katonai karhatalom teljes újjászervezése oly módon, hogy így a rendőrséghez, mint a határőrséghez megfelelő számú zsidó önkéntes veendő fel, valamint egy önkéntesből toborzott speciális zsidó rendőrség megszervezése.

d) A zsidó közoktatásügy, valamint egészségügyi intézménynek megfelelő állami támogatása.

e) A zsidó bevándorlás szabaddá tétele a mandátumszerződés hatodik szakaszának értelmében.

f) Az állami parlamenti képviselők azonnali átadása zsidó kolonizáció céljaira.

g) Zsidó munkások alkalmazása az összes állami közmunkáknál, valamint zsidó tisztviselők alkalmazása az összes állami és községi hivataloknál.

h) Megfelelő munkatörvény kidolgozása.

i) Megfelelő adópolitika bevezetése, különös tekintettel a földadóra és a vámrendszerre.

Weizmann professzor a követeléseket átnyújtásánál hosszasan tanácskozott MacDonalddal, aki nagy figyelemmel hallgatta meg a Jewish Agency elnökének előterjesztéseit. A Weizmann által átnyújtott követelésekkel a legközelebbi minisztertanács fog foglalkozni.

SPORT

A balkáni olimpiász, amelynek különös háttérrel már tegnap hírt adtunk, vasárnap mégis megkezdődött. Jellemző a román atlétikai vezetőkre, hogy szombatn táviratilag Athénbe kérték Péterit és Fischert, a TAC atlétáit és vasárnap már meg is kezdődött a verseny, úgy hogy ha elutaztak, akkor már a román atlétákat sem találják Athénben.

Az első nap eredményei különösen Romániára nézve nem nagyon örvendétesek, amennyiben egyetlen győzelmet sem sikerült aratniuk a román atlétáknak és két második hellyel kellett megelégedniük. A pontozás szerint Görögország 27, Románia 14, Jugoszlávia 9 és Bulgária 6 pontot szerzett a napon, de úgy Jugoszlávia, mint Bulgária győzelmet is arattak, míg a román atléták az nem sikerült.

Női tornaiünnepély Kolozsvárt. Semlyén Tivadarné, aki a Haggibbor női tornaszárdáját önzetlen lelkesedéssel tanítja hosszú hónapok óta, vasárnap nyilvánosság előtt bemutatta mozgásművészeti és ritmikus tornaiskolájának tudását. A bemutató szeptember 29-én este 6 órakor kezdődik a következő műsorral: Bevezető előadás, tartja dr. Eröss Vilmos. Felnőtt csoport mozgásművészeti és Mensendieck tornagyakorlatjai. Ritmikus tornagyakorlatok a mesevilágból. Előadók: Hart I., Simon M., Hirsch A., Figdor J., Schwarz E., Grünfeld ZS., Semlyén E., Székely L. Felnőtt csoport ritmikus tornagyakorlatjai. Gyermekecsoport Mensendieck játékszorgorlatjai. Modern jazz. Előadók: Singer T., Singer J., Schwarz I., Daskál D., Kalmár I., Kalmár R., Herman B., Soje K., Grünfeld O., Semlyén Zs. Am der Blauen Donau. Előadók: Grünfeld O., Singer T., Singer I. és Schwarz I. Keleti tánc. Előadja: Semlyén Zsuzsa.

Haggibbor-Universitása. A bajnokság sorsolásának szeszélye folytán a Haggibbor bajnoki meccset. Ugyanekkor start zebb bajnoki meccset. Ugyanekkor startol a bajnokságban az Universitáta együttese is. A két csapat vezetősége a játékosok kondíciójának javítása és a közönséggel való kontaktusok fenntartása érdekében ezért elhatározta, hogy vasárnap déjben 11-kor barátságos mérkőzést tartanak. A mérkőzés iránt érdeklődés nagy érdeklődés mutatkozik.

A magyar uszók győzelmé Spanyolországban. A barcelonai világkiállítás sport attrakciói között szerepeltek a magyar uszók és vízpolozók is. A spanyol uszók nem mutatkoztak méltó ellenfeleknek, mert a magyarok az összes uszóságnak megnyerték; vízpolójában pedig 8:0 és 9:1 arányban győzték le a spanyol válogatottat.

Présalmát vagontételekben vásárolunk

Ajánlatok
Goldschmiedt Bank
RT. ARAD
címre küldendők

Letartóztatták London legelőkelőbb pénzfejedelmét

Csalással és sikkasztással gyanúsítják Clarence Hatryt. A rendőrség foglya a Photomaton vállalat és a Hatry-koncern tulajdonosa

London, szept. 25. A ma reggeli lapok szenzációja az óriási tőzsedebotrány, amelynek középpontjában a világszerte ismert Hatry-koncern áll. A tegnapi tőzsdén a Hatry-koncern papírjainak jegyzését be kellett szüntetni, miután a papírok árában az utóbbi hetekben szinte példátlanul álló árzuhanás következett be. A késő esti órákban újabb szenzációs fordulat történt.

A rendőrség letartóztatta Clarence Hatryt, az egész Európára kiterjedő hatalmas koncern tulajdonosa elnökigazgatóját

és a Scotland Yardra kísérté, ahol nyomában megkezdtek a kihallgatását. Az elnökigazgató letartóztatása a kizsákmányolt hírek szerint csalás és sikkasztás miatt történt. Clarence Hatry egyike volt London legelőkelőbb pénzembereinek és letartóztatása a Cityben a legnagyobb meglepetés erejével hatott. Az elnökigazgatót azzal is vádolják, hogy csalárd tőzsdéjátékkal súlyosan megkárosította a részvényeseket. A Hatry-koncern tulajdonosa a Photomaton vállalat is, amelynek Európa minden részében vannak fiókjai, illetve képviselői.

Utólréhetetlen! Tartóssága örökös!

ZEPHIR

Fel

10 kiló FÚT 24 órán át egy normál szobát.

Nagyobb típusok 3-4 szobás lakást is egyetlen fűtőnek. Legtakarókosabb, leghigiénikusabb fűtés. - Árapiót díjtalanul küld

Szántó Dezső és Fia
redőny- és kályhagyára ORADEA.

Kályhák a spiszszentgyörgyi gazdasági kiállítás aranyéremmel lettek kiűrtve

Kályhainkól állandó lerakás az összes vidéki városokban

Acélmezzredőnyök I Esslingeni faredőnyök I

Helybéli főbizonyos:
Vasudvar, Babos et Comp.
Str. Regina Maria 21.

HIREK

ma Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámor Ferenc.
Bukaresti szerkesztőség: Hátszegi Ernő Str. Lipszani 91.
Az Uj Kelet cikkeinek utányomá, csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

* A szelichot előtti szombat (szeptember 28.) az erdélyi zsidó kórházgyűlésé. Erdély minden zsidó híközségében a Thora előtt ezen a napon a zsidó kórház javára adakozik mindenki!

— Ausztria képviselői elutaztak Párisba a keleti államok jövőjéről megállapítására. Bécsből jelentik: Kienböck volt pénzügyminiszter és Schuller főtanácsos, az osztrák delegáció kíséretében ma elutaztak Párisba, hogy Ausztria képviselőjében részt vegyenek a keleti államok jövőjéről megállapítására hivatalos konferencia ülésén.

Derült, száraz időjárás várható. Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognózisa szerint néhány napig még tulajdonképpen derült, száraz időjárás várható, éjjeli lehűléssel. A hőmérséklet Budapesten ma délben 17 fok Celsius.

— A török-görög kormány konfliktusa a népszövetség előtt. Athénből jelentik: A török kormány válaszcikkére következtében a görög kormány értesítette az angolai kormányt, hogy a népszövetséghez fordul s a nemzetközi aréna dőntése elé viszi a két ország között felmerült vitás kérdést.

— A berlini főpolgármester Newyorkban. Newyorkból jelentik: Boesch, berlini főpolgármestert a városban hivatalos fogadtatásban részesítették, majd Walker newyorki főpolgármester ebédet adott tisztelőjére.

— Őszeptől az angol-magyar vegyes döntőbíró. Londonból jelentik: Van Heekerson báró elnöklése alatt október tizenötödikén ül össze az angol-magyar vegyes döntőbírósi ülésszakára. Az ülésszak körülbelül két hétig tart.

— A jugoszláv-magyar döntőbíró ülése. Párisból jelentik: A jugoszláv-magyar döntőbírósi ülésszakát Párisban, Van Sloten holland felsőbírósi bíró elnöklése alatt. Az ülésszakot október tizedikén zárják be.

— Harmineadik fiának adott életet egy angol asszony. Londonból jelentik: Egy közeli faluban William Robinson földesgazda felesége harmineadik fiának adott életet. Robinson hatvanéves s bár a háboruban féllábát elvesztette, még munkabíró és naponta elvégzi munkáját.

Rádió műsor

Idő: közép-európai

Csütörtök, szeptember 26.

Budapest. 9.15: Hangverseny. Haydn Szonáta, Wagner: Tamhüser; Erzsébet belépője. Leoncavallo: Mattinata. Schumann: Román, Mozart: Don Juan-Levélaria, Verdi: Távata ária. Wagner-Liszt Bolygóhollandi, Fonóda, Cigánybáró — Verdi: Rigoletto — ária. Kocsó: Rákóczi meglőése. Rossini: Szevillai borbély — Figaro belépője. Sauer E.: Muzsikáló szelence. Massenet: Herodias — ária. 9.30: Hírek: 12: Déli harangszó. időjárásjelentés. 12.05: A rádió házikvar tettjének hangverseny. 1. Lange: Volt egyszer... — megnyitó. 2. Doulicz: A m. kir. földmívelésügyi minisztérium rádió-előadásorozata. Mahács Mátyás m. kir. kertészeti tanintézet tanár: „Az alma és szilva okszerű termesztése”. 17.40: A Mandits szalózenekar hangverseny. 1. Strauss: Történetek a bécsi erdőből. 2. Adam: A Nürnbergi baba megnyitó, Verdi: Traviata fantázia. Lehár: Cigányzene. Moszkowsky: Szerenád. 18.40: Gyorsirás tanfolyam. 19.10: Angol nyelv oktatás. 19.45: Másfélórás könnyű zene. 21.15: Odry Árpád előadestje. 22.10: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. Majd Bachmann jazzband.

Szláv dal. 3. Minastes: Gavott. 4. Turina: Plaintes és Cardoue en fête. 5. Rust: Riversong. 6. Lincke: Soirée intime. 12.25 Hírek. 13: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 14.30: Hírek, élelmiszerárak. 16: Rádió Szabad Egyetem. 1. Szabó László Dankó-nótákat énekel Bura Sándor és cigányzenekarának kíséretével. 2. Rónay Kázmér festőművész előadása: „Éltes a mindennapi életben”. 3. Szabó László Dankó-nótákat énekel Bura Sándor és cigányzenekarának kíséretével. Utána:

— Gyermekeparalízis Hamburg közelében. Berlinből jelentik: Hamburg közelében Tostedten és Barnstedtenben gyermekeparalízisjárvány van. Az iskolákat egy hétre bezárták. A járványok eddig három halálos áldozata van. A beteg gyermekek száma meghaladja a harmincat.

— Százharminc halottja van a mexicói választási harcoknak. Londonból jelentik: A mexicói Veracruz államban a közéleti választások véres zavargások közepette folytak le. A választási harcok eddigi jelentései szerint százharminc halottja van.

— Az angol műszaki lapok szerint az angol léghajók nem fognak megfelelni a rendelkezéseknek. Londonból jelentik: A műszaki lapok cikkei bírálják az R. 100 és R. 101 léghajókat, melyekről azt állítják, hogy nem fognak megfelelni a rendelkezéseknek és teljesen képtelenek lesznek arra, hogy száz utassal a levegőbe emelkedjenek. A lapok szerint üzemen nem gazdaságos, sőt üzemi egyenesen veszélyes. Szakértők azt állítják, hogy az építési költségre fordított két millió font sterling elveszett pénz. A lapok cikkeivel kapcsolatban a légügyi minisztérium kommujkéje arra kéri a sajtót, hogy várja be véleményének kimondásával a próbapilések eredményeit s csak aztán mondjon kritikát.

— Kigyulladt az Indiai Océánon egy angol gőzös. Londonból jelentik: Kalkuttából jelentik, hogy az Indiai Océánon a Silton Hall angol gőzös a parttól háromezer kilométer távolságban kigyulladt és emiatt legénysége a segélykérő jelek leadása után mentőcsónakokba volt kénytelen szállni. A segélykérő jelekre az Anthea gőzös, amely a közelben tartózkodott, a tűzkausztrófa színhelyére érkezett s a legénységet a mentőcsónakokból felvezette. A hajón a tüzet nem tudták eloltani.

Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 17.10: Belgrád. 20. Operaelőadás. Pozsony. 20.45: Dán est. Frankfurt. 20: Szimfónikus hangverseny.

Katowicz. 20.30: Esti hangverseny. 22.45: Táncczene.

Kaunas. 19.30: Délutáni hangverseny. 20.40: Zenekari hangverseny.

Kassa. 18: Hangverseny közvetítés Pozsonyból. 20.45: Dán est.

Krakko. 20.30: Esti hangverseny. 22.45: Éttermi zeneközvetítés.

Lausanne. 19.30: Gramofonzene. 20.30: Zenekari hangverseny.

Leipzig. 20. Népszerű zenekari hangverseny. 21: Anekdoták és elbeszélések. 21.20: Házizene.

Mor-Ostrava. 20: Vidám-est. 20.45: Dán-est.

München. 20: Szórakoztató hangverseny. 21.05: Orosz zenekari hangverseny. 21.30: Kamarazene-óra. Dvorák-est.

Nápoly. 21: Egy operett közvetítése. 21: Jazz-band.

Poznan. 20: Zenekari hangverseny.

Prága. 19.05: Tamburicazene. 19.35: Zenekari hangverseny. 20.45: Dán-est. 22.20: Gramofonzene.

Róma. 21: Szimfónikus hangverseny. Stambul. 21.30: Zenekari hangverseny, cigányzene és tánczene.

Stockholm. 20.15: Katonazene. 22.10: Régi tánczene. 23: Modern tánczene.

Stuttgart. 20: Szimfónikus hangverseny. 22.30: Hírek. 22.45: Szórakoztató zene.

Torino. 19.15: Gramofonhangverseny (opera közvetítése). 20.30: Operaközvetítés Milanóból.

Toulouse. 19.15: Gramofon. 20.30: Spanyol dalok. 20.45: Hegedűhangverseny. 21: Operarészletek.

Varsó. Kamarazene. 20.30: Népszerű zenekari hangverseny. 22.45: Táncczene.

Wina. 18: Szórakoztató zene. 22.45: Táncczene.

— Nem helyezik szabadlábra a bécsi apagyilkost. Bécsből jelentik: A hatóságok megafolják azt a hírt, hogy az apagyilkos Halmant szabadlábra akarják helyezni.

— Hetvenhét órát zongorázott egyfolytában. Prágából jelentik: Ledovski bécsi hárgangorista Prágában egy órával túlszárnyalta saját bécsi távzongorázási rekordját. Az új rekord 77 és fél óras zongorázás, pihenés nélkül, egyfolytában.

— Kommunistákat tartóztattak le Bulgáriában. Szófiából jelentik: A bolgár főváros rendőrsége nagyszabású kommunista összeesküvésnek jött a nyomára. Az összeesküvés kivétel nélkül fiatal emberek, akik egy Szófia melletti elhagyott rendházban jöttek össze. A rendőrség egy ilyen összeüvöltelen ütött rajtuk és a résztvevőket kivétel nélkül letartóztatta.

— Eljegyzés. Lszák Ilonka lányt Sibiből eljegyezte dr. Teichmann Aladár orvos, Bisztrita. (Mindem külön értesítés helyett.)

— Nadasj Bözsi Pásáreni és Zodik Vilmos Mureseni jegyesek.

— Étvágytalanságnál, rossz gyomornál belrekedésnél, renyhe emésztésnél, anyagcsere zavarnál, csalánkiütésnél és bőrvizketésnél a természetes „Ferenc József” keserűvíz rendbehozza a gyomor és a belek működését s megszabadítja a testet a felgyülemlett rothadó anyagoktól. Az orvostudomány több uttorője megállapította, hogy a Ferenc József víz abszolút megbízható. A Ferenc József keserűvíz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— Ugy pofonították, hogy hátraesett és az arra haladó autó halálra gázolta. Newyorkból jelentik: Springfieldben két farmer, egymásnak régi haragosai, az uttesten egymásnak estek és ütöttek-verték egymást, ahol érték. Mielőtt a rendőr beavatkozhatott volna a küzdelembe, egyikük olyan pofont mért a másikra, hogy az hátrántorodott és egész hosszában elterült az uttesten. A földön fekvőt ekkor egy áthaladó gépkocsis halálra gázolta. A farmert letartóztatták.

— Ügyvédek, akik október 1-ére vagy 15-ére irodistát keresnek, szülok, akik német, román, francia, angol, héber és magyar nyelvtudással instruktort akarnak ajkalmazni gyermekeik mellé; irodák, amelyek óras könyvelőt, vagy levelezőt keresnek, jelejtsek be igényeiket szóban vagy írásban a cluji zsidó diákmenza és diakotthon vezetőségének Ca-lea Dorobantilor 11. Hétfven zsidó diák és diaklány a legkiltás/alanabb viznyok mellett indult neki az elkövetkező iskolaévnek. Nem alamizsnát, hanem munkalkalmat kérnek zsidó ügyvédek-től, zsidó szüloktől, zsidó vállalkozóktól, akiknek nem szabad elfejeitni, hogy nemesak munkaerőt alkalmaznak, hanem zsidó szociális kötelességüknek tesznek eleget ha zsidó diákok tanulási lehetőségét biztosítják.

— Öngyilkosságot követett el felesége és kilenc gyermeke szemeláttára, hogy érelmeszedése ellen nem használta a még minden esetben bevált Cigelkai jórtartalmu Lajos gyógyvizet. Ismertetőt bárkinék ingyen küld a Cigelkai jódos gyógyforrasok romániai vezérképviselje Arinis (Egerhát) jud. Salaj.

— Kiltötte revolverrel a fájós fogát. Madridból jelentik: Astillere városka egyik munkása igen különös módon gyogyította meg saját magát. Kinzó fogfájásának megszüntetésére minden leheto módszerrel megpróbálkozott, de sem mi sem eszikentette metsző fájdalmait. Ekkor végső kétségbeesésében revolvert vett elő és fájó fogára lött. Fájó fogát sikerült kilönie, de a lövés az állkapcsát is megsebesítette. Ő azonban azt állítja, hogy ez a „kis” sebésztés könnyen elviselhető és semmi ahhoz képest, amit fájó fogától szenvedett.

Gyomorégést rögtön szüntel, **gyomor-fekélyt** rövid idő belül gyógyít, **gyomor-savtúltengés** elmarad, ha e bajok ellen a **CIGELKAI JÓDOS GYÓGYFORRÁSOK** hydrocarbonatos **Isztván-vízét** isza. Kérje mindenütt. Ismertetőt küld a cigelkai forrasok romániai vezérképviselö Arinis (Egerhát), jud. Salaj.

Publicatie de licitatie

Se aduce la cunotința generală că Jot la 3 Octombrie a. c., ora 10 se va fine la Administrația Hergheliei Statului din Bonfida licitație publică, cu oferte închise, pentru furnizarea a 15 vagoane ovaz necesar hergheliei.

Caetul de sarcini se poate vedea la locul indicat mai sus în orice zi de lucru în orele de birou.

Licitafia se va fine în conformitate cu art- 82—83 din legea contabilității publice.

DIRECTORUL HERGHELIEI
Dr. Petru Spănu

Erdélyi Zsidó Árvagondozó cluji tanoncotthona

Pályázati hirdetemény.

Az Árvagondozó cluji tanoncotthonában betegség folytán a gondnoki állás megüresedik, melyre ezennel pályázatot hirdetünk.

A gondnok feladata az intézet növendékeinek nevelése, az adminisztráció kezelése, felesége pedig az otthon háztartásának vezetését kell vállalja.

Az állásra a tanoncotthonokra vonatkozó törvény értelmében tanári vagy tanítói képesítéssel bíró, 40 éven aluli, válásos előéletű egyének pályázhatnak.

Javadalmazás: az intézetben nyújtandó két szobából álló lakás, fűtés, viágítás és élelmezésen kívül személy szerinti megállapodás tárgyát képezi. Az állás folyó év október 1-én betöltendő.

Pályázatok az eddigi működést igazoló bizonyítványmásolatok bemutatásával és a fizetési igények megjelölésével az Erdélyi Zsidó Árvagondozó központi irodájához (Cluj, Str. Paris 36.) szept. 29-ig adandók be.

Cluj, 1929. szeptember 4.

Tanoncotthon kuratóriuma

Hirdessen az Uj Keletben

Zsidó Színház. תיאטרון ישראלי

STRAMER

Amerikából visszaérkezett szin-társulata szeptember 26-ikáig

Máramaros-szigeten,

szombaton este

Désen a Városi Színházban

vendégszerepel.

Ügyvédi határidőnapló 1930

Azonnal rendelve 420 lei, később 480 lei

LEPAGE, Cluj.

SZÍNHÁZ

A Magyar

Csütörtök este

Napibérlet

Pénteken este

Napibérlet

Szombatól kezd

kedete fél

Szombat este f

Napibérlet

kilencenkör

Szombaton este

jeli előadás

gyon olesó

árai: 50, 40

szám 37.)

Vasárnap d. u.

thy Györgg

helyarákkal

20 és 10 lej

Vasárnap 6óra

ujdonnal, 5

val, Tompa

ral, Sorozat

Vasárnap este

leány. (László

Bérlétszűne

Hétfőn este fél

(László An

pibérlet 7 s

A Magyar

Csütörtökön, sz

kor: 1. Az

Jannings

szedelmes

násban. E

ton.) 3. E

Két és fél

30, 20 és 10

Pénteken szept

1. Az elsod

mesterekor

(Vigjáték,

ben: Estha

Rekord mi

adások. He

Szombattól, szel

előadások kezd

Szombattól kezd

és félhét

Szombaton, szep

kor: 1. Az e

nings mesté

bübbaj. (Vi

szereplő: E

pek. Rekord

előadások.

Vasárnap, szep

Puszták fö

vas. Kala

jó: Tim in

10 lej.

Corso-fil

Csütörtökön 5,

nieri" Ric

a költő" g

feldolgoz

kobini, H

Pénteken 5, 7,

Gróf Mor

mas világ

sen új és

produkción

Jean Ange

Szombaton fél

Gróf Mon

lejtéhetle

új feldol

11 hatalm

félórás el

Dagover,

és Bernha

Vasárnap fél 5,

Monte Cr

regénye u

zásban és

felvonásb

sok. Főszé

Angelo,

Goetzke.

MÉRNŐ

LEPAGE

SZÍNHÁZ — MŰVÉSZET

A Magyar Színház műsora:

Csütörtök este 9-kor: A pók (2-odszor. Napibérlet 6 sz. C. Sorozatsz. 34.)
 Pénteken este 9-kor: A pók. (3-adszor. Napibérlet 7 sz. A. Sorozatsz. 35.)
 Szombattól kezdve a színházi előadások kezdete fél 9-kor.
 Szombat este fél 9-kor: A pók (4-edszer. Napibérlet 7. sz. B. Kezdeté pont fél kilenckor! Sorozatsz. 36.)
 Szombaton este 11-kor: Tyuketrec. (Éj-jeli előadás, csak felnőtteknek; nagyon olcsó mozihelyárakkal. Jegyek árai: 50, 40, 30, 20 és 10 lej. Sorozatszám 37.)
 Vasárnap d. u. 3-kor: János vitéz. (Solthly Györggyel. Nagyon olcsó mozi-helyárakkal. Jegyek árai: 50, 40, 30, 20 és 10 lej. Sorozatszám 38.)
 Vasárnap 6 órákor: Volgabár (Operette-újdonás, 5-ödször. Kondor Ibo-lyával, Tompa Bolával. Ihász Aladár-al. Sorozatszám 39.)
 Vasárnap este 9-kor: Az utolsó Verebély leány. (László Andor vendégjátékával Bérjuszineqben. Sorozatszám 40.)
 Hétfőn este fél 9-kor: Mesék az írógepről (László Andor vendégjátékával. Napibérlet 7 sz. C. Sorozatszám 41.)

A Magyar Színház mozi-műsora:

Csütörtökön, szept. 26-án 4 és félhét óra-kor: 1. Az elsodort ember. (Emil Jannings mesteralkotása.) 2. Veszedelmes bübáj. (Vigjáték 7 felvonásban. Főszerepben: Esther Ralston.) 3. Pótképek. Rekord műsor! Két és félórás előadások. Helyárak: 30, 20 és 10 lej.)
 Pénteken szept. 27-én 4 és félhét órákor: 1. Az elsodort ember. (Emil Jannings mesteralkotása.) 2. Veszedelmes bübáj. (Vigjáték 7 felvonásban. Főszerepben: Esther Ralston.) 3. Pótképek. Rekord műsor! Két és félórás előadások. Helyárak: 30, 20 és 10 lej.)
 Szombattól, szeptember 28-tól kezdve az előadások kezdetének ideje megváltozik. Szombattól kezdve az előadások 3 órákor és félhét órákor kezdődnek.
 Szombaton szept. 28-án 3 és félhét óra-kor: 1. Az elsodort ember. (Emil Jannings mesteralkotása.) 2. Veszedelmes bübáj. (Vigjáték 7 felvonásban. Főszereplő: Esther Ralston.) 3. Pótképek. Rekord műsor! Két és félórás előadások. Helyárak: 30, 20 és 10 lej.)
 Vasárnap szept. 29-én délelőtt 11 órákor: Puszták törvénye, vagy A texasi lovas. Kalajdor történet. Főszereplő: Tim Mc. Coy. Helyárak: 15 és 10 lej.)

Corso-filmszínház műsora

Csütörtökön 5, 7, 9 órákor „Villa Falkonier” Richard Voss „Az asszony és a költő” c. nagy híri regénye fimre feldolgozva. Főszereplők: Mária Jakobini, Hans Stüwe és Éva Gray.
 Pénteken 5, 7, 9 órákor nagy premier. Gróf Monte Cristo. Alexander Dumas világhíri regénye után. Teljesen új és eredeti rendezés. Extra produkció. Főszerepben Lil Dagover, Jean Angelo, Mari Glory.
 Szombaton fél 5, 7 és fél 10 órákor Gróf Monte Cristo, Alex Dumas felejthetetlen regénye után. Teljesen új feldolgozásban és rendezésben, 11 hatalmas felvonásban. Két és félórás előadások. Főszereplők: Lil Dagover, Jean Angelo, Mary Glory és Bernhard Goetzke.
 Vasárnap fél 5, 7 és fél 10 órákor Gróf Monte Cristo, A. Dumas világhíri regénye után. Teljesen új feldolgozásban és rendezésben. 11 hatalmas felvonásban. Két és félórás előadások. Főszereplők: Lili Dagover, Jean Angelo, Mary Glory és Bernhard Goetzke.

MÉRNÖKÖK kérjenek ingyen technikai szakkönyv-újdonás, műszer-, írodacikk jegyzéket.
LEPAGE Cluj-Kolozsvár.

Select-mozgó

Csütörtök, szept. 26. Ave Maria, főszerepben Iris Arlan, Werner Pitschau. Előadások kezdete 3, 5, 7 és 9 órákor. 3-kor mélyen leszállított helyárak. 5, 7 és 9 órákor orgona, énekkar és szóló.
 Péntek, szept. 27. Ave Maria főszerepben Iris Arlan, Werner Pitschau. Előadások kezdete 3, 5, 7 és 9 órákor. 3-kor mélyen leszállított helyárak. 5, 7 és 9 órákor orgona, énekkar és szóló.
 Szombat, szept. 28. Ave Maria, főszerepben Iris Arlan, Werner Pitschau. Előadások kezdete 3, 5, 7 és 9 órákor. 3-kor mélyen leszállított helyárak. 5, 7 és 9 órákor orgona, énekkar és szóló.
 Vasárnap, szept. 29. Ave Maria, főszerepben Iris Arlan, Werner Pitschau. Előadások kezdete 3, 5, 7 és 9 órákor. 3-kor mélyen leszállított helyárak. 5, 7 és 9 órákor orgona, énekkar és szóló.

Uránia-mozgó

Csütörtök szept 26. Levegő királya, izgalmas rendőrfilm, gyönyörű felvételekkel.
 Péntek, szept. 27. Levegő királya, izgalmas rendőrfilm gyönyörű felvételekkel.
 Szombat, szept. 28. Levegő királya, izgalmas rendőrfilm gyönyörű felvételekkel.
 Vasárnap szept. 29. Levegő királya, izgalmas rendőrfilm gyönyörű felvételekkel.

Zongora rövid kütűnő hangu, teljesen jó állapotban 32.000 lejért sűrgősen eladó
Rosenberg régiségkereskedőnél
 Cluj, Calea Victoriei 5.

A színházi iroda közleményei:

Szöklök az asszony. A legnagyobb, leg ragyogóbb operette-siker Budapesten év tizedek óta a Szöklök az asszony. Négy hónap óta játszzák egyfolytában, megszakítás nélkül két színházban is a Szöklök az asszony-t. A Szöklök az asszony sikere mindent elhomályosított. Budapest ten 125 zsufoti ház után a jövő héten veszi át Honthy Hannától a szerepet Fedák Sári s vele indul újabb diadalutjára a Szöklök az asszony. A Szöklök az asszony próbák nálunk hetek óta lázas szorgalommal folynak az Ihász Aladár rendezése és Komjáthy Károly dirigálása mellett. Főszereplői: Kondor Ibo-lyia, Mayer Kató (A vendég szubrett), Solthy György, Ihász Aladár. A Szöklök az asszony premierje a jövő hét keddi estéjén lesz. Tíz egymásutáni estére van kitűzve a Szöklök az asszony.
 Szombaton, 11-én, éjjeli előadás, mozi-helyárakkal, csak felnőtteknek. Szombaton pont 11 órai kezdettel, a legkacagja-tóbb és legmerészebb francia bohózat, a Tyuketrec kerül színre, nagyon olcsó, mozi-helyárakkal. Jegyek ára: 30, 20 és 10 lej.
 László Andor vendégjátéka. Orjasi érdeklődéssel várja a kolozsvári közönség a vasárnapi és hétfői estét, a midőn László Andor fog vendégként fellépni az Utolsó Verebély leány-ban és a Mesék az írógepről című operettben.
 Ma: Elsodort ember és Veszedelmes bübáj. Hatalmas, grandiózus ketős műsora lesz ma a magyar színház mozi-jának: Emil Jannings nagy alakítása, az Elsodort ember-ben és Esther Ralston a Veszedelmes bübáj-ban. Két és félórás előadások. Kezdeté: 4-kor és félhétkor. Hely árak: 30, 20 és 10 lej.

gett ugyanis legutóbb a cégnek Lőb Mihály cégvezető ellen beadott feljelentése. A cégvezetőt azzal vádolták meg, hogy Hunwald Gyula többévi külföldi tartózkodása alatt váltókat hamisított. A vizsgálat az ártatlanul meghurcolt Lőb Mihályt teljesen rehabilitálta és megá-lapította, hogy a cégvezetőnek felhatal-mazása volt ezeknek a váltóknak az alá-írására.

Az ipar racionalizásáról tárgyal az interparlamentaris kereskedelmi konfe-rencia. Berlinből jelentik: A német fő- városban ülésező interparlamentaris ke-reskedelmi konferencia ma az ipar nacionalizálásának problémáját tárgyal ta. Este a delegátusok a berlini kereske-delmi s iparkamara tiszteletükre rendezet vacsoráján jelennek meg.

Kilenc-havi mezőgazdasági moratóriumot javasol a Curentul. Bukarestből je lentik: A Curentul ma reggeli számában beszámol az ország nehéz gazdasági hely-zetéről, különösen ami a gabonaművek kiviteléjéi. Kimutatja, hogy meny-nyire el vannak adósodva a termelők és épen ezért azt ajánlják, hogy a kormány rendeljen el kilenc-havi moratóriumot, ha nem akarja katasztrófa elé vinni a ga-bonatermelők helyzetét.

T. Lepage könyvk. Cluj. Kérem ingyen az **Orvos egyetemi Cálauzát.** Mellékelten 5 lei bélyeg portórr.

אתרוגים
 Erec-jisraen es pargel eszrogot olcsón kütűnő minőségben, angróban száll!
Josef Ráth Bucuresti Hotel Regina
 Clujon az áruátvételt szeptember 30-án megkezdem

Közgazdaság

A nemzetközi gabonapiacok

Az amerikai búzatermés forgalma az elmúlt hét folyamán a vármakozásoknak megfelelően tovább csökkent. A főgabona-piacokon mindössze 10 millió bushel bu-zát ajánlottak fel, míg a múlt esztendő megfelelő hetében a felajánlások 18 mil-lió bushelt tettek ki. Ez a csökkenés arra vezetendő vissza, hogy a termés betaka-ritása mechanikus eszközökkel és az ele-vátorok túltömöttsége következtében ez-iden a termés túlnyomó része korábbi idő pontban került felajánlásra.

Ezzel szemben a kanadai búzatermés forgalma a múlt esztendővel szemben összehasonlítva igen nagy. A múlt héten bemutatott búzának 81 százaléka volt 3-as minőségű és jobb, míg a tavaly csak 68 százaléka volt 3-as min-ségű és jobb. A kanadai búzákészletek 1.2 millió bushellel emelkedtek, míg a tavalyi esztendő meg-felelő hetében a készletek 1.5 millió bus-hellel csökkentek.

A mezőgazdasági helyzet Kanadában, amely a tartós szárazság következtében két hónapon át igen kedvezőtlennek lát-szott, kiadós eszések következtében meg-int javult. Sokhelyütt azonban az eszék-már elkéstek és nem bírták többé megmenteni a termést. A gabona minő-sége azonban általánosságban jó. Az átlag termés 13-14 bushel acreként. A nyugati tartományokban az össztermést 265-270 millió bushelre becsülik. Az eddigi szá-llítványokból 83 százalék megfelel a szer-ződéses követelményeknek.

A kanadai termés javult kilátásai a határidőpiacokon is éreztették hatásukat. A határidőárak egybevetésétől azonban megállapítható, hogy tavaly a csikágói tőzsdén olcsóbban lehetett vásárolni, mint ezidén. Szeptemberi buza tavaly 109 hét-nyolcad centbe került, ezidén 129 és fél cent, márciusi buza 119 centről 143 cent-ig emelkedett.

Az esődeficit Ausztráliában hír szerint április hó elsejéig 50 százalékot és ápri-lis elseje óta 33 százalékot tesz ki a nor-mális esőmennyiséggel szemben. Ennek következtében az ausztráliai termés kilátásait kedvezőtlenül itélik meg.

Az Argentiniából érkező jelentések az időjárásról ellentmondanak egymással, a legtöbb azonban tiszta, szép időjárásról számol be.

A közep-európai tőzsdéken az irányzat csak kevésbé változott, az árak irányzata nyugodtságra hajlik és az üzletek forgal-ma nem túlságosan nagy. Az utolsó hét folyamán nagyobb kótesekre csak cif Braila került sor, amelyeket a bécsi tőz-s-de közvetítésével bonyolítottak le, azon-ban az olcsóbbá lett amerikai határidő-árak igazán nagy üzletek kifejlődését megakadályozták. A bécsi tőzsdén német, holland és és belga számlára vásároltak egyes tételeket és magyar búzát Finnor-szág számára.

Sok a visszaélés az új épületek meg-adóztatása körül. Bukarestből jelentik: A kormány legfelsőbb pénzügyi tanácsa elhatározta, hogy közrendeletet ad ki, a melyben precizen ismerteti a Trancu-Iasi féle rendelkezéseket. A rendelkezé-sek szerint az új épületek után nem fizet nek adót mindamellett nagyon sok vis-szaélés történik ezen a téren. Ezeket a visszaéléseket akarja egyszersmindenkor ra kizárni a közrendelet. Tehát már elő-re is jelenthetjük, hogy semmi körülmé-nyek között új épületek után adót kö-vetelni nem lehet.

A Hunwald Gyula és társa cég kény-szerlegységet ajánl fel hitelezőinek. A kolozsvári törvényszékhez tegnap dél-előtt érdekes kérés érkezett be. A kérést a Hunwald Gyula és társa kolozsvári tü-körgyáros cég adta be s ebben a kény-szerlegységi eljárás megindítását kérte. A beadvány szerint a passzívák a hat-millió lejt meghaladják, az aktívák pe-dig hárommillió lejt sem tesznek ki. A cég ötven százalékos kvótát ajánlott fel hitelezőinek. A fizetésektől cég egy-ke Kolozsvár legregibb cégeinek. A fize-tési nehézségeket részben a gazdasági krízis idézte elő. A Hunwald cég inszol-venciájáról már régóta beszélnek a ko-lozsvári piacon. Általános feltűnést kel-

Már több mint **15.000** kötet könyv áll rendelkezésére magyar, német, francia, román, angol nyelven az **Uj Kelet olvasóinak!**

A világirodalom leghiresebb íróinak művei.

A külföldi, vagy erdélyi könyv-piacon megjelent összes újdon-ságok azonnal megkaphatók.

Az Uj Kelet olvasói a „Dante” kölcsönkönyvtárban havi 50 lei helyett csak 30 leit kell fizese-nek. A könyvek naponta cse-rélhetők, tehát olvashatja a könyvpiac legújabb szenzációit és a klasszikus irodalom leg-kiválóbb remekait

napi 1 leiért.

Dante kölcsönkönyvtár Cluj, Str. N. Iorga 5. (Jókai-u.) Vidékre, fürdőre prospektust

Egy vagon félisten

Irta: Szabó Imre

Tágas, nagyjaku, plüss buroczatu ho-
telszobában széles íróasztal és nagy ve-
lencei tűkör az íróasztal előtt.

A fugószőnyegen kövér ember sétál,
nyugtalanul.

Régi ember, háboru előtti, most kép-
viselő, de azejtőt is közéleti tényező. A
kettős monarchia idején lapot szerkesz-
tet, pártprogramot dolgozott ki, korfés
volt nagyban és törtető. Felsőbb életet
élt és nem délibábos remény élte, ami
kor arra gondolt, hogy egykor a közéleti
kariér minden etapját végigjárja.
Módjával persze és idejében. Nem fog
lemaradni a parlamenti képviselőségről,
aztán kerüljei főnök lesz és mire ke-
nyere javát megezte, már komolyan szó-
ba fogják hozni az államtitkárságot. In-
nen a legmagasabb polgári méltóság felé,
a miniszterség lépcsőjére már csak egy
lépés. Már könnyű, kényelmes lépés.

A császárságban nem volt ugyan
pénz zsidó minisztere, de az idők érnek,
a progresszió hódít, a zsidó gyermekek
minden vonalon befutnak. Szénbányák
és gyárak fölött uralkodnak, írják az ud-
vari színházakban szobozt jutnak és ha
sajtóírók lehetnek, ha Rothschildjaik-
kal uralkodók pajzaskodhatnak, ha baj-
nok babérokat szedhetnek törvívásból és
repülésből, ha rendre elnyerik a Nobel-
alapítvány pénzt, miért ne lendülhes-
sen egy jól megalapozott és időszerű szó-
jammal, intrikákkal kikészített politi-
kai karrier csúcsára zsidó férfiu? Vagy
ha mégse, akkor az ember a császári
progresszióba vetett hitét megtoldja az
uralkodó vallással.

A keresztvitet nem isszak, azon még
nem fulladt meg senki.

A kövér ember, aki immár az öreg-
ség küszöbére ért, megvalósulható déli-
bábjai középete nem gondolt világhá-
borura és a háboru szokatlan és egészen
meglepő következményeire.

Most itt sétált a hotel-szobában, amit
irodának rendezett be. Tudta, az ő éle-
tében szó sem lehet hatalmi pozícióról,
be kell érnie sülány tanácskozási joggal,
kicsiny, hatalmi csoportban is utolsónak
kell maradnia. Az új politika embereit
nem nyitottak udvariasan ajtót a régi-
nek. Sőt életveszélyesen tülekedtek be-
felé az érvényesülés aijtáján, erősek és
tehetségesek voltak.

Ha erre gondolt, mindig jölesett neki,
hogy nincs fia. Miért jassa az ivadék ezt
a megszögyenítő visszaesést és miért sa-
jogjon enette apai szíve hogy ő sem
viszi sammire a politikában! Mert olyan
ember volt, aki mindent a politikán ke-
resztülérett, a gyermekeihez való von-
zalmakat is.

Am most maga mellé kívánt egy fia-
tal férfit, a gyermekét, aki erős legyen,
bátor, ökölrel sikraszálló. Neosak beszé-
dejt és pennával harelójon, legyen tele
léndülettel és sportosan kidolgozott iz-
mokkal, boxoló ökjé legyen. Erre most
fontos szükségé lett volna ebben a csu-
nya, háboruból leszakadt világban, ahol
a vélemények porondján mindig az ke-
rekedk felül, akinek fészesebbek az inai.

Mégegyszer felolvasta magának, han-
gosan, hogy kikémlélje, vajjon még min-
dig erősen érintik-e a levél ama passzu-
sai, amelyek miatt egy megbízható, kö-
zeli, elválaszthatatlanul igaz embert kí-
vánt állandó társul.

„Mi magával nem érvelünk, mi ma-
gával nem okoskodunk. Kurtán fo-
gunk felelni egészen röviden. Az öklünk
kel előbb, aztán ha politikai ellenfelei-
vel tovább is pimaszkodni fog, úgy
fogunk elbánni magával, ahogy a redves
kutyával szokás!”

Mit akarnak ezek?
Mindössze az erőszakoskodásaikat tet-
te szövé a parlamentben. Hiszen ha még
valami hatása lett volna a felszólalásá-
nak, de semki oda sem hederített, az el-
nök cukorkát szopogtatót és unalmában

az írók között lapozgatót. Mit akar-
nak tőle? Mit üldözik? Sánta, sebzett
oroszlánt kergetnek!

A házitelefon csöngött. A portás je-
lentette, hogy egy magas ur valami ké-
réssel keresné fel a képviselő urat.
Békés szándékúnak látszik.

A következő pillanatban már saj-
nálta a félnék kérdést, elvégre az em-
ber a főváros keljős közepén még sincs
közvetlen veszedelmeknek kitéve. Min-
denütt ember, előzőkenység és segítség,
ha kell, a lehető leggyorsabb. Itt nem
kell támadástól tartani.

— Nagyon rendez uriember, a képv-
selő ur nyugodtan fogadhatja!

Portás és pincér a nagyváros leg-
jobb emberismerői. A képviselő ur
hangjában szinezetéből a portás a tele-
fonon át is meg tudta állapítani, hogy
mi miatt aggódik.

— Engedje fel!

A képviselő ur leült íróasztalához,
amely egy hajalombhoz jutott forradal-
már munkahelyéhez hasonlított. Kérvé-
vények, törvénytervezetek, projekciók kö-
nyörgő levelek, újságok és folyóiratok
hevertek rajta halomra. A sok papiros
a képviselő ur szorgalmát volt bivatva
dokumentálni. Főleg azonban az ta rop-
pant népszerűséget és bizalmat igazolta,
amit a képviselő ur élvezett országszer-
te.

Az ember, aki benyitott, meglepődött
a munkatévésnek és a szorgalomnak
ama mértékén amire ebből a dus reu-
detlenségéből következtetni lehetett. Az
ember, nagy kerek csipetjével erőlyes
orrán, zömök, súlyos lépéseivel, számot-
tevő választópolgárnak látszott és csak
akkor lett nyilvánvalóvá róla, hogy
kérni jött és nem adni, amikor elmoso-
lyogta magát.

Vannak mosolyok, amik pontosan köz-
lik a mosolygó szándékát, hátsó gon-
dolatait, de még a megmosolygott ellen-
készülő támadást is. A mi emberünk
mosolya így beszélt:

— Látom, te egy dolgos, aktív, mun-
kabíró ember vagy, aktíval minden ha-
talmi és társadalmi tényezőnek számi-
tania kell. Látom agondozott képedről,
a seiyem pizsamadról, a nyaktüid bril-
liánsjáról, hogy a munkádát csak ellen-
értékért adod, öreg fiu. Jól teszed! Az
ember egyszer él és ne szalajtsion el jó
alkalmakat. Ha kijárod a koncessziómat,
vehetsz egy újabb brilliáns!

A képviselő megértette a mosoly reá-
lis szavait és dialektikusán visszamo-
solygott.

— Kissé tulkuultiválnak látszol nekem
és a te esetemben számomra nagyon he-
lyénvaló az óvatosság. De azért a dol-
got meglehet próbálná!

A néma párbeszéd pillanatokig tartott,
a bemutatkozásig.

— Alex Gerold szinigazgató vagyok!

— szolt a kliens — egy művészársula-
tot hoztam Cholmból.

— Mit csinálnak magukkal?

— Kéna az egész országra szóló kon-
cesszió, hogy beutazhassuk veje Ro-
mánia zsidólakta részeit. Mi nem va-
gyunk, ezt mindjárt előreboesátom,
hojmi összeesapott banda már öt esztén-
dője együtt utazunk, Oroszország leg-
jobb szinpadri erői vannak egyesítve kö-
zöttünk, kérném. Eredeji műsorunk, kü-
lönleges diszleteink vannak, a kritika
komoly és tisztelretreméltó hangon ír ró-
lunk, sorozatos értékezesek jelennek meg
a szinjatszásunkról, mondhanám aka-
démiai jellegűek.

Belső zsebébe nyujt, hogy a sorozatot
megmutassa.

— Köszönöm — szolt a képviselő.
Kissé kofletlenül és nagyon udvariasan

— fájdalom, a saját parlamentj beszé-
dem átoltvasására sem jut időm.

— Tudom, tudom, az idő pénz!
(Folyt. következik.)

Könyv- szenzációk!

- Berendné: Istenek és ösz-
tönök. Füzve 190, kötve
258 lei.
- Komor Fischmann S. utó-
dal. Füzve 190, kötve
258 lei.
- Millikán: Tudomány és
vallás. Füzve 130 lei.
- Wodehouse: Forduljon
Psmithez. Füzve 55 lei.
- Hamsun: Uj föld. I-II.
Füzve 170 lei.
- Swinnerton: Estétől reg-
gelig. Füzve 102 lei.
- Coster: Nászutazás. Füzve
102 lei.
- London: Vadon szava.
Füzve 102 lei.
- Göncz: A tennisjáték.
Füzve 150 lei.
- Karinthy: Minden más-
képpen van. Füzve 231,
kötve 313 lei.
- Ibanez: Mare nostrum.
Füzve 194, kötve 272 lei.
- Kodolányi: Két leány-
arc. Füzve 136 lei.
- Boccacio: Dekameron.
I-III. Kötve 2040 lei.
- Ewers: A vörös kő. 2
kötet füzve 330, kötve
476 lei, a két kötet egybe-
kötve 408 lei.
- Molnár Ákos: Végre egy
jó házasság. Füzve 163,
kötve 231 lei. (Mikszáth
pályadíjas regény)
- Kádár: Hegesztés kézi-
könyve. Füzve 238 lei.
- Barna: Vas- és fémipari
kézikönyv. II. kiadás.
Füzve 340 lei.
- Koltai: Utburkolatok.
Kötve 408 lei.

Kitölteni, levágni beküldeni:

T. Uj Kelet könyvoszálya
Cluj.
Kérem címemre utánvéttel
a „Könyvszenzációk“
számaikat megküldeni.

Név:.....

Cím:.....

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb
betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 5 lej.
Állást keresőknek 30 százalékos kedvezmény.
Ap óhirdetések díja előre fizetendő. Jelleg
levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg
mellékelve van. Eljegyzési díj 250 lej.

Képzett, kellemes bar-
riton hangú fiatal diák
ujev és jomkipur ün-
nepekre előmádkozó-
nak és balkorének
ajánkozik. — Fizetés
meggyezésre szorít.
Meghívásra próbára
ls megyek. Heilperin
Joel Crasna, jud. Salaj.

EGY jól bevezetett
vendéglő beren-
dezéssel, betegség
miatt átadó. Cim a
kiadóban.

Friss kóser bivaly- és
tehéntej naponta két-
szer, csész-mőknék és
betgeknek állanóan
egy tehéntől fejve, h.z-
hoz szállítva is kap-
ható. Ugyanott állan-
dóan friss kóser tejtel,
túró és vaj is kap-
ható. Schwartz Ignác
Strada Juliu Maniu
(Szentegyház-u.) 24.

KERESÜNK októ-
ber 1 vagy 15-iki be-
lépésre egy izr. nőtlen
fűszeres segédet, ki
az angroban teljesen
járatos. vas-szakmához
is értő előnyben fi-
zesül. Ajánlatokat fi-
zetési igények megie-
léseivel kér Deutch
si Geisl Luduş.

Prima enyedi
fajszőlőmet kóser
husvét (sel pesach)
músnak szeretném
eladni. Terméskilá-
tás cca 150 hl. Szá-
relhető októ. 16-tól
bá-milyen időben,
bekerített terület-
ten. Levelből ér-
deklődésekre felvi-
lágosítást ad Fe-
nelhel Lázár szőlő-
bírtokos Árud.

Ugyes, megbízható
kifutóistá iródba, te-
restünk.

10 könyv 100 lejért.

Az UJ KELET könyvosztálya-
nak olcsó könyvsorozata.

- Knut Hamsun: Őszi csillagok
(Regény). 104 lap.
- Révész Béla: Orkán. (Elbeszélés-
sek). 108 lap.
- Forró Pál: Királyi szeretők. (El-
beszélések). 90 lap.
- Dr. Pfeifer Zsigmond: Hipnozis
és szuggesztio. 88 lap.
- Perfal: Bűnhődés. (Reg.) 160 lap.
- E. Mitchell: Összeesküvők. (Re-
gény). 172 lap.
- Könyv Ady Endréről. 136 lap.
- A köztársaság Pompadourja.
(Híres bűnesetek) 80 lap.
- Hedenstgerma A.: Jönsson ur
emlékei. (Regény). 88 lap.
- Nagy Imre: Zsidó viccek és
anekdoták gyűjteménye.

A tíz könyv ára 100 lej és meg-
rendelhető az UJ KELET könyv-
osztályában. (Utánvétellel 12 lej
portóköltséggel.)

Áruessen az Uj Keletben

Válto

A népszöve-
ülésszaka vége-
telesen rendk-
gazdag. Sok
tolt, amelyek-
ideig nem esh-
és a népszöve-
ba hozatala u-
de minden k-
arra, hogy a
tázódní fog.
zódéstk hatály
Franciaország
den ellenállás-
még pedig az
ja szerint. A te-
földi leszerelé-
lás stádiumába
den ágában,
ban érezeti h-
mány külpoli-
világ pacifikál-
te a kezébe.

Az új külpo-
egyes ország-
érezeti hatá-
dájában van
előbb és terve-
hatnak a való-
ra, ha azokna-
kai élete is ba-
dig külpolitika
tarizmus s az
ban állottak. A
és részben a le-
kerei után ujr-
iágpolitikai tele-
sek óta, legalá-
latban, csakne
ország mondhi-
ma már irány-
népeknek s az
befolyásolja eg-
megteremtéséb-
Ennek ma n-
európai ország
líván diktató-
kása, közvetve
nak köszönhet
mozgalom, m-
szervezetlebbe-
geti a tilkos e-
az angol mun-
biztatásának s
köszönheti el-
reakciós Heim-
alkotmány és
puccsal akarta
ben mégis me-
ségrszámba me-
levelezni a bel-
tén nagyrész-
essendes, de an-
nak köszönhet
válság, a Tuka-
latása, ha ninc-
az angol kü-
mégis e demok-
ciójának síkján
ugyanis, hogy
sok Csehszlov-
előfordásokat
ottan; fascista
köszöruik.

Az az erély,
a jobboldali te-
talmatanná tev-
demokrácia bi-
vánulása, mely
maszkodik az
a német demok-
szimpálijára.